

บทที่ 4

ตัวตนและวิกฤตความเป็นแม่ของ “ตอง”

จากในบทที่ผ่านมาผู้เขียนได้แสดงให้เห็นถึงสาเหตุการเข้ามาสู่ความคุ้มครองดูแลจากองค์กรที่ตนพึ่งพาอยู่และนำเสนอเกี่ยวกับความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ในองค์กรระหว่างตองและแม่ขาว โดยเห็นได้ถึงความแตกต่างของการให้ความสำคัญและความเชื่อใจที่เกิดขึ้นภายใต้รั้วขององค์กรทั้ง 2 แห่งที่มีวัฒนธรรมการทำงานที่แตกต่างกัน ซึ่งเกี่ยวพันกับการดำเนินชีวิตและเหตุผลเบื้องใจของความรู้สึกในการเข้ามาสู่ความคุ้มครองดูแล ในบทนี้จะเป็นการนำเสนอถึงภาพรวมของความสัมพันธ์ที่สะท้อนตัวตนของแม่ในภาวะวิกฤตทั้งตองและแม่ขาว โดยจะมีเสียงจากบุคคลรอบข้างของทั้ง 2 คนเพื่อให้เห็นถึงภาพสะท้อนตัวตน (self) ของแม่ในภาวะวิกฤต

ทั้งนี้ในบทที่ 4 และบทที่ 5 จะนำเสนอรายละเอียดของกรณีศึกษาทั้ง 2 คนเป็น แยกเป็นคนละบท เพื่อเป็นการง่ายต่อรูปแบบการนำเสนอ บทที่ 4 จะนำเสนอตัวตนของตองก่อน แต่อย่างไรก็ตามทั้ง 2 บทนี้จะเป็นการนำเสนอข้อมูลโดยดูจากความสัมพันธ์ของปัจจัยเหล่านี้ ได้แก่ การมองตนเองในแต่ละช่วงเหตุการณ์สำคัญในชีวิต ที่มีการให้ความหมายและประเมินสถานการณ์และวิกฤตที่เกิดขึ้น มุมมองจากบุคคลรอบข้าง โดยต่างเป็นกระจกซึ่งกันและกันที่สะท้อนตัวตนของแม่ในภาวะวิกฤตและการจัดการกับวิกฤตความเป็นแม่ที่แตกต่างกันไป

4.1 ภาพลักษณ์และความสัมพันธ์ของ “ตอง”

สำหรับในโลกของตองนั้นเหตุการณ์ในชีวิตต่างๆที่เกิดขึ้น จนกระทั่งนำพาเธอให้กลายมาเป็นสถานะของแม่ที่ต้องเลี้ยงลูกคนเดียวในสถานคุ้มครองนั้น มีบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับเธออย่างมาก ไม่ว่าจะเป็น “พินิ” ซึ่งถือเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญในฐานะเป็นบุคคลที่เป็นตัวแทนจากภาคขององค์กรที่ต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์ด้วย ต่อมาคือ “ย่าต้อย” ซึ่งปัจจุบันถือได้ว่าเป็นญาติและผู้ปกครองเพียงคนเดียวที่ต้องยังคงสามารถพึ่งพิงได้ และที่ผู้เขียนอยากเขียนถึงมากที่สุดคือ “ตาเฮง” ซึ่งถือได้ว่าเป็นบุคคลสำคัญอีกคนหนึ่งที่เกี่ยวข้องเกี่ยวพันกับชีวิตของตอง ในฐานะที่เขาเป็นพ่อของลูกของเธอ และปัจจุบันก็ยังคงไปมาหาสู่ดูแลเธออยู่เสมอ ดังนั้นในลำดับแรก ผู้เขียนจึงขอเริ่มต้นด้วยข้อมูลจากผู้เป็นพ่อของลูก นั่นก็คือตาเฮง เพื่อเป็นการตรวจสอบข้อมูลประวัติชีวิตของตองว่ามีความตรงกันหรือไม่กับข้อมูลของตองก่อนที่จะเข้ามาได้รับความคุ้มครองในองค์กร

4.1.1 “ตาเฮง” พ่อของลูก

ดังที่ผู้เขียนได้กล่าวถึงตาเฮงไปในบทก่อนข้างแล้วว่าเป็นใคร ในบทนี้ผู้เขียนขอกล่าวถึงประวัติของตาเฮงคร่าวๆ เพื่อให้เห็นภาพของตัวละครที่มีส่วนสำคัญต่อชีวิตของตอง และมีผลกระทบที่ทำให้เธอต้องกลายสถานะมาเป็นแม่ในภาวะวิกฤตเฉกเช่นในปัจจุบันนี้

ในวันที่ผู้เขียนได้พบกับตาเฮงและได้มีโอกาสพูดคุยสัมภาษณ์เพื่อทำการสอบถามกับข้อมูลจากผู้เขียนได้มาจากตองอีกทีหนึ่งนั้น ผู้เขียนสังเกต พบว่า ลักษณะของการตอบคำถามของ ตาเฮงจะคิดก่อนตอบเสมอ เหมือนเป็นการเช็คข้อมูลกับผู้เขียนไปด้วยว่าไปรับรู้ข้อมูลอย่างนี้มาจากใคร หรือว่าสิ่งไหนควรพูดหรือไม่ควร แต่โดยที่สุภาพพร้อมแล้ว ตาเฮงก็ให้ความร่วมมือกับผู้เขียนดีมาก พร้อมกับยอมเล่าเรื่องราวในชีวิตทั้งหมดนับตั้งแต่พื้นฐานชีวิตครอบครัว ธุรกิจ และนับตั้งแต่ได้รู้จักกับตอง

วันแรกที่ผู้เขียนได้พบ ก่อนข้างผิดจากภาพวาดในใจที่ผู้เขียนนึกคิดไว้อย่างมาก กล่าวคือ ภาพที่เห็นตรงหน้า คือชายที่ใส่เสื้อยืดธรรมดา กางเกงขาสั้นธรรมดา ใส่รองเท้าผ้าใบและใส่หมวกแก๊ปตลอด สะพายกระเป๋าเป้ย่าม ซึ่งผู้เขียนคิดว่าตาเฮงจะมีมาดของความเป็นเสี่ย ใส่เสื้อเชิ้ต หรือเสื้อคอปกโปโล คุณมีฐานะ เพราะก่อนหน้านี้ที่ผู้เขียนได้ยินเรื่องราวของตาเฮงผ่านจากปากของทั้งตองที่ว่าเมื่อก่อนเคยอยู่กินกัน ชื่อทองให้เธอ ขับรถมาส่งเธอพาเธอไปเที่ยวหรือจากการที่ซื้อข้าวของนมมาเยี่ยมเธอทุกสัปดาห์ และยังโดยเฉพาะจากปากของ “ย่าค้อย” ผู้ซึ่งเป็นญาติผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิดและเหลืออยู่ของตองและมีฐานะเป็นผู้ปกครองของตอง ได้พูดถึงตาเฮงว่าได้ส่งเงินมาสร้างห้องน้ำและจะปรับปรุงห้องที่บ้านให้เมื่อตองออกมา จนผู้เขียนได้รู้ว่าแกเคยมีฐานะ มีบ้าน มีรถจริง แต่ทุกอย่างก็มาหมดไปเพราะการเล่นพนัน

“เมื่อก่อนก็คมีฐานะดี มีบ้าน ไปผ่อนบ้านอยู่เจริญไว้หลังหนึ่งล้านกว่า ไปซื้อที่บ้านเมียไว้ ตาหลังก็เล่นหมก ผมก็เล่นหมกเหมือนกัน ตอนนั้นก็มาเตาะเตาะว่าทำไปเรื่อยๆ เมื่อก่อนมีเยอะเดี๋ยวนี้ก็หมด” แต่อย่างไรก็ตามถึงรูปร่างภายนอกจะดูธรรมดา อาศัยไปไหนมาไหนนั่งรถเมล์ แต่ตาเฮงก็ยังมีเงินอยู่พอที่จะเลี้ยงดูตองและลูกได้ยามเมื่อออกจากที่นี่ไปแล้ว

ตาเฮงนั้นมีอาชีพรับซ่อมแซมโซฟาตามแหล่งสถานบันเทิงยามค่ำคืน แกเล่าให้ผู้เขียนฟังว่าเมื่อก่อนรับซ่อมโซฟาทำกัน 3-4 คน คือเมียและก็หลานของเมียสมัยก่อนนั้นงานเยอะ “พวกอาบอบนวด โรงแรมคุณรู้จักไหม อย่างบางคนเขาก็มีหลายที่ มีโรงแรม อาบอบนวดมือพาร์ทเมนท์อะไรอย่างนี้ ป้าเหม่งเขาก็มี โรดอิน โรดเทา คุณรู้จักไหม หลังพาด้า ระดับ 5 ดาว โรงแรมมานูรูดมีหนังเอ็กซ์ โรงแรมอิตัวอาบอบนวด โมนาลิซ่า ตรงสะพานอโศก ซ้ายมือ 8 ชั้น มีคาเฟ่กาแฟพร้อมและห้างปิ่นทิพย์ตรงห้างพาด้า 12 ชั้น 8 ชั้น อมรินทร์ 1 อมรินทร์ 2 อยู่แถวจังหวัดนนทบุรีนี่เขารวย คาเฟ่ ห้องพัก” แต่ชีวิตก็หมดไปกับการพนันและไฮโล เลิกกับเมียเพราะเมียกินเหล้า “รับทำหมกเลยเมื่อก่อนนะ ทำไปทำมาอยู่กับแฟนเก่าที่แรกมันก็ดี ทีหลังมันกินเหล้า เราไม่ชอบผู้หญิงแบบนี้ แล้วเราก็คนเล่น เมื่อก่อนก็คมีฐานะดี มีบ้าน

ไปผ่อนบ้านอยู่เจริญไว้หลังหนึ่งล้านกว่า ไปซื้อที่บ้านเมียไว้ ตาหลังก็เล่นหมก ผมก็เล่นหมกเหมือนกัน ตอนนั้นก็มาเตาะเตาะว่าทำไปเรื่อยๆเมื่อก่อนมีเยอะเดี๋ยวนี้ก็หมก ” เมื่อผู้เขียนถามถึงฐานะและสภาพการเงินของแก ณ ตอนนี้อย่างไร พร้อมกับเล่าว่าผู้เขียนนั้นได้พบกับย่าต้อยและย่าต้อยก็เล่าให้ฟังเรื่องที่แกลงเงินไปสร้างห้องน้ำและปรับปรุงห้องที่บ้านไว้ให้ “ตอนนี้ก็พอมือพอกิน ก็มีเรื่อยๆ ก็พอมือ 2-3 แสน มีอยู่ผมก็พอมือจากการหมุนนะ ก็พอมือใช้ มีพอดูแลมันได้” นอกจากการทำโซฟาแล้ว ตาเฮงยังมีรายได้จากการเดินพระตามงานต่างๆที่เขามีแจกพระกันอีกด้วยปัจจุบันนี้ตาเฮงเช่าบ้านอยู่แถว โป้เป้ แต่ก็ยังมีบ้านของพ่อแม่อยู่ ซึ่งน้องสาวชักชวนให้ไปนอนแต่แกเลือกที่จะใช้ชีวิตอยู่ตัวคนเดียวอย่างนี้มากกว่า ส่วนลูกๆ หลังจากเลิกกรากับเมียก็แยกย้ายไปมีงานทำและมีครอบครัวกันหมดแล้ว

จากข้อมูลดังกล่าวทำให้ผู้เขียนเห็นภาพโดยรวมของเรื่องราวประวัติตาเฮง และความสัมพันธ์ระหว่างตาเฮงกับตองมากยิ่งขึ้น โดยสรุป ตาเฮงไม่ใช่ “เสี่ย” ผู้มีฐานะแต่เป็นผู้ประกอบการอิสระรายย่อยที่หากินกับแหล่งบันเทิง และนอกจากนี้ยังพบข้อมูลที่น่าสนใจที่ว่า ในช่วงระหว่างที่ต้องเคยถูกจับกุมเข้าสถานพินิจบ้านปราณี ก็ได้ตาเฮงนี้แหละที่คอยเที่ยวไปเฝ้าเยี่ยม “ตอนมันติดที่นครปฐม ผมก็ไปเยี่ยมมันมาปีปีกว่า คดีที่มันไปกับพ่อไปจีเขานะ ” และเมื่อออกมาแล้วหลังจากที่ต้องทำงานกะเพาะหินและอยู่กับพี่สาวที่ปากช่อง ตาเฮงก็ยังคบและไปมาหาสู่หลับนอนกับตองบ้างเป็นครั้งคราว โดยที่ในช่วงนั้นตองได้เลิกกรากับแฟนหนุ่มแล้วเนื่องจากฝ่ายชายที่ติดสถานพินิจเหมือนกันนั้นได้ออกมาก่อนแล้วไปมีผู้หญิงคนใหม่ “แต่ก่อนจะขายตัวตอนนั้นมันก็ไปกับพ่อมัน ไปจีเขาที่กรมรักษาดินแดน ไปจีแล้วไปถูกจับ ผมก็ไปเยี่ยมมาปีกว่า ออกมามันก็ว่าจะไปอยู่กับพี่สาวที่ปากช่อง ผมก็ไปหาอยู่เรื่อย อาทิตย์นึงสองอาทิตย์ส่งเงินไป นานที่ไปนอนคืนสองคืนแล้วก็กลับ ” จากคำบอกเล่านี้ทำให้ผู้เขียนตรวจสอบข้อมูลได้ว่าสอดคล้องกับคำพูดของตองที่เคยพูดให้ฟังว่าเมื่อก่อนนั้นตาเฮงมกมายกับตัวเธอมาก “เมื่อก่อนเขามกมายกับหนูมาก ” ประกอบกับข้อมูลที่ไปติดสถานพินิจครั้งแรกนั้น ตองก็เคยเล่าให้ผู้เขียนฟังเช่นเดียวกันว่าเพราะเธอติดสอบห้อยตามแฟนหนุ่มไปจีเขาโดยที่ตัวเธอไม่รู้เรื่องอะไรด้วยเลย

ประเด็นสำคัญต่อมาคือเหตุการณ์ที่ผู้เขียนอยากทราบว่า ตองกับตาเฮงไปมีสัมพันธ์กันได้อย่างไร เพราะตองเล่าให้ผู้เขียนฟังว่า เธอถูกจับกุมเนื่องจากไปค้าบริการ โดยร่วมกันคิดกับแม่ของแฟนเก่าจนเป็นเหตุให้เข้ามาสู่องค์กร จึงได้ทราบว่าระหว่างที่เลิกกรากันไปแล้วตัวเธอไปอยู่ทำงานที่ปากช่องนั้น จู่ๆตองก็ได้รับการติดต่อจากแม่ของแฟนเก่าว่าอดีตคนรักติดคุก ด้วยความที่ยังรักอยู่จึงรีบลงมาและหาหนทางได้เงินไปประกันตัวแฟนหนุ่ม “...แล้วใจไม่รู้เค้าติดต่อกับญาติฝั่งพ่อเขาติดคุก พ่อเขาขายม้าขายอะไรก็ว่าไป เสร็จแล้วมันก็ไปบ้านพี่สาวมันยังใจไม่รู้ แม่พ่อมันหลอกให้ไปขายตัวแถวเวราชแล้วก็โดนจับมานี่”

นอกจากนี้ผู้เขียนยังพบข้อมูลที่น่าสนใจว่า ระหว่างที่ต้องกลับลงมาแล้วนั้น ตาเฮงรับทราบข้อมูลตองผ่านจากเพื่อนฝูงและพรรคพวกของคนชอบเที่ยวขายนบริการเหมือนกัน “... มีพรรค

พวกบอก เฮ้ย เด็กมึงไปยืนแถวเขาวราช อีตองไปยืนนั่น เราก็เฉยไม่พูดอะไรเหมือนกัน เพราะว่ากะไม่เอามันแล้วไง ... คือตระกูลนี้มันสืบสนมันอยู่ ไอ้เนี่ยมันกับผัวแล้วก็แม่ผัวมันก็มั่วกันไปหมด... พอลงรถเมล์เห็นเราปั๊บ มันหลบเลย เราก็โทรศัพท์โทรไปมันก็ไม่พูด เราก็ไม่พูดกับมัน บอกจะไม่เอาแล้วกับมึงอะ แม่ผัวพามันไปขายตัวตามงานหาป่าหาอะไรนะ เสร็จปั๊บก็ให้ไปยืนแถวเขาวราช เราก็รู้ เพื่อนผมก็บอก”

4.1.1.1 ที่พึ่งพาอาศัยและการกลายมาเป็นพ่อของลูก

จากวิกฤตและปัญหาในชีวิตหลายครั้งที่ต้องเผชิญหน้า ทั้งการถูกแฟนทิ้ง การถูกจับกุมเข้าสถานพินิจ หรือแม้แต่กระทั่งเหตุการณ์ล่าสุดของการถูกจับกุมเข้าสถานคุ้มครององค์การของรัฐแห่งนี้ จะมีตาเฮงที่คอยดูแลและหมั่นไปเยี่ยมหาตองเสมอ แม้ความสัมพันธ์ของคนทั้งคู่จะเป็นในลักษณะของการคบหาซื้อบริการกันเป็นครั้งคราว หรืออยู่กินกันโดยฝ่ายชายที่มีอายุคอยส่งเสียเลี้ยงดูก็ตาม ผู้เขียนจึงเอ่ยปากถามถึงสถานภาพของตาเฮงที่มีต่อตองว่าคิดว่าตนเองนั้นเป็นในลักษณะของผู้ปกครองหรือเปล่าที่ต้องคอยตามดูแล “ผมไม่ค่อยตามมัน แต่ตองมันโดนจับ มันก็ไม่มีใครพึ่งพาอาศัย มันก็อยากให้เราไปเยี่ยม” จนเมื่อตองเข้ามาคิดที่นี้ในครั้งล่าสุด “ที่แรกผมก็ว่าจะไม่เอาแล้ว ไม่มาเยี่ยม ก็ห่างไปเลยเกือบปีเหมือนกัน ก็ทางนี้โทรไปหาอย่าด้อย เขาก็ว่ามันมีลูกมีอะไรให้มาหา อย่าด้อยเขาเลยมาบอกผม ผมเลยมา มีจริง ก็มาเยี่ยมมาอันนี้ก็ร่วมปีเหมือนกันแล้วเนี่ย ตอนแรกกะไม่เอาแล้ว เดี่ยวมีอะไรดี มันก็ไปหาแฟนเก่า มันไอ้เด็กหนุ่มด้วยกัน เราก็บอกเบื้อ ไม่อยากเอา ไม่อยากยุ่งแล้ว แต่มาครั้งนี้ก็บอกไม่เอาแล้วนะ ไม่ยุ่งไม่เอา บอกถ้าเป็นอะไรจะเป็นจะตายไม่ต้อง โทรมาบอกนะ ครั้งหลังไม่เอาแล้ว หมกกับมันไปเยอะ ไอ้เนี่ยหมกไปเป็นแสนยุ่งกับมัน” ทั้งนี้ตัวของก้องอดีตแฟนหนุ่มของตองนั้น ก็รู้จักตาเฮงด้วยเหมือนกัน

จุดสำคัญของเรื่องราวมาถึงช่วงที่ต้องถูกจับแล้วเข้ามายังองค์การของรัฐ ซึ่งหากย้อนกลับไปเรื่องราวของตองที่ผู้เขียนเล่าไปในบทที่ผ่านมาแล้วว่าช่วงแรกของการเข้ามาอยู่ในความคุ้มครองนั้นตองเองก็ยังไม่รู้ว่าคนตั้งครรถ์ จนเมื่อทุกคนรับทราบและเธอเองก็ให้กำเนิดลูกในนี้จริงๆ เรื่องราวจึงไปถึงอย่าด้อย ผู้ซึ่งมีศักดิ์เป็นผู้ปกครองเพียงคนเดียวในการดูแลตอง ก็ได้โทรหาตาเฮงทันทีในฐานะของคนคุ้นเคย และเพราะอย่าด้อยเองก็ไว้วางใจในตัวตาเฮงในการรับรู้ว่าจะ 2 คนนี้เคยคบหากันอยู่ก่อน “...น้ำด้อยก็โทรมาหาผมว่าอีตอง โดนจับแล้ว แต่ผมรู้ว่ามันมาขายตัว แต่ผมไม่อะไร ไม่เอาก็กะไม่ยุ่งกับมันก็เลยทำไปทำมาน้ำด้อยเขาบอกให้มาดูแลเราก็มาดูแล มาตามหาที่นี้ ผมก็นั่งรถมาเรื่อยๆจนมารู้มาเจอมันก็ อา คีๆละ สมน้ำหน้าก็คืดละ” ซึ่งในตอนนั้นตองยังไม่ได้ออกใครว่าท้อง “...มันไม่บอกว่าท้องเราก็ไม่รู้เหมือนกัน มันบอกว่ากำลังโมโหกำลังวุ่นวายอะไรกันอยู่ไม่รู้...มาถึงผมก็บอกว่า คืดละ มันก็บอก เจ็บใจ แต่เราไม่รู้เห็นมันไปขายเขาวราช แต่เราเลย เพราะเราไม่รู้ เพื่อนเห็น เพราะแถวนั้นมันแหล่งง โทเป เป็นร้อย เด็กๆ วัยรุ่น เด็กๆ ทั้งนั้น”

4.1.1.2 มุมมองที่มีต่อ “ตอง”: คุณค่าในตนเอง

อีกประเด็นต่อมา คือ ผู้เขียนอยากทราบว่าความรู้สึกที่ตาเฮงมีให้กับตองนั้น เป็นในรูปแบบ ความสัมพันธ์ใด และในสายตาของตาเฮงมองตองเป็นแบบใด ผู้เขียนรับทราบว่าตาเฮงกับตองนั้น อยู่ใน รูปแบบความสัมพันธ์ของการซื้อขายบริการกันเป็นระยะๆ และมีการคบหาอยู่กินกันเป็นพักๆ จนกระทั่ง เมื่อตองตั้งท้องและให้กำเนิดลูกที่ทุกคนต่างลงความเห็นว่าเป็นลูกของตาเฮง เนื่องจากหน้าตาของเด็ก ละม้ายคล้ายตาเฮงอย่างมาก และตองก็ร่วมยืนยันอีกคนว่าในระยะเวลาช่วงของการมีเพศสัมพันธ์ใน บริบทของการค้าบริการ ณ ตอนนั้นเธอยุ่กับตาเฮงเพียงคนเดียว “เขาบอกเป็นลูกเราให้ไปตรวจดีเอ็นเอ มันก็ให้ไปพิสูจน์ได้ ฝ่ายเราก็เห็นเด็กก็อยากจะเลี้ยงมันนะ ก็ถือว่าเลี้ยงมัน เลี้ยงเด็ก ” เมื่อความรู้สึก ขอมรับเด็กเป็นลูกแล้ว ในส่วนแม่ของเด็ก ก็คือตองนั้น ตาเฮงก็ตั้งใจที่จะรับส่งเสียเลี้ยงดูเมื่อออกจากที่นี่ ไป “ลูกเราเราก็จะเลี้ยง แต่เราก็ต้องดูพฤติกรรมมันก่อนสักพักจะ ให้ไปอยู่กับย่ามัน ที่แรกมันจะออกมา เช้าบ้านอยู่ แต่เราก็ไม่รู้จะยังไง ไม่รู้นะ เราก็บอกถ้าไม่คิดไม่เอาแล้ว เป็นตายไม่ต้องมาเรียกนะ ” ที่ซึ่งใน ความรู้สึกรักแบบซู่สาว ตาเฮงก็ยอมรับว่ามีความรู้สึกรักในตัวของตองเช่นกัน “มันก็มีนะนะรู้สึกรัก รัก มัน สงสารมัน แล้วอย่างไ้เด็กนั้นมันเป็นลูกของเรา เราก็รักอย่างเนี่ยะ ” ซึ่งในความรู้สึกเมื่อครั้งก่อน ตอนที่ใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันตาเฮงก็มีความรู้สึกรักในตัวของตองอยู่แล้ว สมัยที่อยู่กินกันและถึงขั้นซื้อทอง ให้ “มันก็บอกจะมาอยู่กับเรา ก็เกี่ยวกับว่าเราจะอุปการะมัน แต่มันมาหลอกเรา...ก็มันมานอนเรื่อยๆก็เรา อยู่คนเดียว ก็จะให้มันมาช่วยซักผ้าทำอะไร ช่วยเย็บเบาะ ทำเบาะ เย็บผ้าอะไร ตั้งความหวังไว้”

มิวายที่เรื่องราวการสนทนาจะเข้ามาสู่ประเด็นที่ว่าแล้วทำไมตองถึงต้องยอมเอาตัวเข้าแลกขนาดนั้น เพื่อจะนำเงินไปประกันตัวอดีตแฟนหนุ่มที่ทิ้งตนเองไปหาคนใหม่ ตาเฮงก็เช่นเดียวกันในความสงสัยถึง เหตุผลที่ตองตัดสินใจทำลงไป และก็เช่นเดียวกับตัวผู้เขียนเองเหมือนกัน “... ก็เนี่ย ก็ว่ามันอยู่ ว่า โง่ ฟ่าย เราก็ว่าไปนั้นแหละ มันก็ว่าอย่าพูดเรื่องเก่าได้ใหม่ ก็มันฟ่าย เอาเงินนี้ไปเลี้ยงผัวมันที่คบอยู่กับอีน้อย เมียใหม่มันซื้ออีน้อย”

นอกจากนี้ตองยัง ได้บอกกับกับตาเฮงด้วยว่าตอนนี้เธอไม่ได้ติดต่อกับแฟนเก่าอีกแล้ว “ผมก็ไม่รู้ แต่มันบอกเล็กยุ่งเล็กติดต่อกแล้ว ผมก็บอกว่าดี เขาก็เอา ถ้าไม่เอา ผมก็ไม่ยุ่ง ” พร้อมกับยังแสดงความเป็น ห่วงว่าเมื่อออกไปข้างนอกสถานคุ้มครองแล้ว ตองจะไม่อยู่นาน และอาจจะหนีไปหาแฟนเก่าอีกครั้ง “... แล้วนี่มันจะอยู่นานหรือเปล่านั้นไม่รู้ อย่างเคยซื้อทองให้มันก็เอาไปขาย หนีไป ตามผัวไป ไม่รู้ไปหลง ผู้ชายคนนั้นอะไรหนักหนาที่ไม่รู้ มันไปหลงเด็กหนุ่ม ... ตอนมันออกจากบ้าน เห็นน้องมันบอกบ้าผู้ชาย ทิ้งตาออกมา ชอบไปเที่ยว ก็โชกโชกนะเนาะ ลักนู่นลักนี่อะไรอย่างนี้...อย่างเมื่อก่อนผัวมันทิ้ง มันก็ไป อยู่หนามหลวง มันก็โกนหัวตอนหาเยอะ ไปนอนกับดินกินกับทราย แลเวเจี๊ยขาวแลเวหนามหลวง เราก็ ว่าสมบุญสมบันมันเยอะนะไอ้คนแบบนี้”

4.1.1.3 ความสัมพันธ์และความไว้วางใจ

สำหรับประเด็นนี้ผู้เขียนเริ่มต้นด้วยการถามว่าตาเฮงรู้หรือไม่ว่าเมื่อต้องออกมาแล้วมีความคิดที่อยากจะเปิดร้านน้ำปั่นและขายลูกชิ้น โดยอยากจะขอเงินสักก้อนจากแก เพื่อเป็นทุนในการเปิดกิจการ และดำเนินชีวิตจากข้อมูลที่ตองเล่าให้ผู้เขียนฟังถึงสิ่งที่เธอคิดเมื่อเธอได้ออกมา ซึ่งตาเฮงกล่าวว่า สำหรับเรื่องขายน้ำปั่นนั้น ย่าของตองขายอยู่แล้วก็จะให้ตองไปช่วยอีกแรง ส่วนเรื่องขอเงินเปิดกิจการ ค้าขายนั้นตาเฮงไม่ขัดข้องอะไร “ก็ได้ ถ้ามันทำอย่างนั้น ได้ก็ดีแล้ว ถ้ามันรักดีก็ดี” ซึ่งตาเฮงก็เล่าว่าตองเคยเล่าให้ฟังเหมือนกันว่าอยากจะทำอะไรเมื่อได้ออกมา

ทั้งนี้ในข้อมูลเรื่องของการรับรู้ข้อมูลดังกล่าวนี้ แสดงให้เห็นว่าตองนั้นมีความลับอะไรต่อตาเฮงหรือไม่ พร้อมกับการแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของคนทั้งคู่ที่มีความสนิทชิดเชื้อต่อกันมากเพียงใด “ก็บอกเหมือนกันว่าจะทำนู่นนี่ มันมั่วแต่พรา้เพื่อตัวเองสวยเสีย (พูดด้วยน้ำเสียงล้อเลียน) ผมก็บอกอย่ามั่วแต่พูดเลย ไปคิดเรื่องทำมาหากินดีกว่า”

สำหรับพฤติกรรมของความเป็นแม่ในตัวของตองนั้น ตาเฮงรับรู้ข้อมูลได้จากคำบอกเล่าของแม่ๆในองค์กรเท่านั้น เพราะการที่แม่เยี่ยมตองอาทิตย์ละครั้ง ไม่สามารถทำให้รับรู้พฤติกรรมของตองได้ดีเท่ากับเจ้าหน้าที่ในบ้าน “ผมก็ไม่ได้อยู่ด้วยนะ คนที่นี่เขาพูดให้ฟังว่าไม่ค่อยเลี้ยงลูก ชอบให้เพื่อนเลี้ยงผมก็จะบอกว่าลูกเรานะก็ต้องรักต้องอะไรนะ พวกแม่ๆช่วงนี้ชอบมาฟ่องเรื่อย ชอบตีลูก ชอบไม่เลี้ยงลูก ผมก็พูดว่าถ้าอย่างนี้ออกไปมีคนมาว่า มันก็บอก ลองใครมาว่าคุตะะ เย้ ทำเป็นเก่งอย่างเนี่ยะผมก็พูด” อย่างไรก็ตาม การที่ตองจะได้ออกมาในครั้งนี้ ตาเฮงก็ไม่ได้ไว้วางใจในตัวตองเสียทีเดียว ทั้งในเรื่องของกลัวทั้งลูก ดังข้อมูลที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น และอีกหนึ่งความกลัวของตาเฮงก็คือ การกลัวตองตองทั้งตนเองไปด้วย “ถ้าอย่างออกไป ผมก็จะคุก่อน ก็ยังไม่แบบทุ่มเท เมื่อก่อนออกไปก็ซื้อทองให้ใส่ ไม่ให้อายชาวบ้านเขาว่าเราไม่มีปัญญาเลี้ยง อย่างเพื่อนฝูงเยอะเยอะ จะได้มองว่าเออ อยู่กับเราดีกว่าอยู่กับไอ้คนนั้น เราก็บอกอย่างนี้ ก็คิดแบบนี้ละ ไม่ได้คิดว่ามันมีหรือว่าอวคะอะไร จะได้พูดได้ว่าอยู่กับเรามันดีเนาะมันมีกินมีใช้ ไม่ลำบากไปนอนกะดินกินกะทราย เราคิดแบบนี้”

จากข้อมูลของตาเฮงนี้ช่วยให้ผู้เขียนได้เข้าใจถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างตองกับผู้เป็นพ่อของลูก อันเป็นส่วนหนึ่งในการนำมาซึ่งความเข้าใจต่อสถานะการเป็นแม่ในภาวะวิกฤตในชีวิตของเธอได้มากขึ้น

4.1.1.4 มุมมองของ “ตอง” ที่มีต่อ “ตาเฮง”

“สำหรับหนูคิดว่าเขาแก่นะ แต่บางคนก็บอกว่าไม่แก่ อย่างเพื่อนบางคนก็บอกว่าอยากได้ด้วยซ้ำ... ให้ไหม หนูก็บอกว่า รอกูออกไปแล้วกูได้เงินเยอะก่อนแล้วจะให้ อะไรอย่างเนี่ย แกลึงมันแล้วมันก็จำ มันบอกมึงจะให้จริงหรือ หนูก็บอกบ้าหรือ ใครจะให้ แกลึง มันก็ชอบมอง...แต่ตัวเขาเจ้าชู้นะคะ เขาเล่าให้หนูฟังว่ามีญาติเขาจับเด็กมาให้เลี้ยงหนูก็บอกว่า ก็เลี้ยงไปซิ ถ้าคิดอยากจะเลี้ยง” นอกจากนี้เธอยังบอกผู้เขียนว่าเธอนั้นรู้ว่าที่เพื่อนเธออยากได้ตาเฮงนั้นเป็นเพราะว่ามีเงิน “ที่เพื่อนหนูอยากได้ ไม่ใช่

อะไรนะคะ เขาอยากได้เพราะเงิน เพราะเขารวย (พูดขึ้นเสียงดัง) คือ เขาเลี้ยงได้อะไรได้ มีคนเลี้ยง ” ถ้ากรณีถ้า

ตาเฮงจะมีคนอื่น “เราจะเสียใจที่ว่า เราจะเสียไปแต่ว่าควรให้เงินหนู 2-3 หมื่นมาก่อน เพราะหนูมาก่อน”

อย่างในวันหนึ่งของการไปสัมภาษณ์ผู้เขียนชื่อขนม ไปฝากทอง ซึ่งพื้นที่ตรวจตรามองขนมว่ามีอะไรบ้างพร้อมกับบอกผู้เขียนในทำนองที่ว่าเดี๋ยวนี้ต้องแก้อายากกินอะไรเดี๋ยวมีคนซื้อมาให้ “...ไม่ต้องซื้ออาหารอก แพนเค้าซื้อให้ แก้อายากกินไร เดี่ยวแพนเค้าก็หาให้ มาเยี่ยมอาทิตย์ละ 1 ครั้ง เค้าจะเลี้ยง พาคุ อุ่มน่อง”

“...ก็อย่าง ถ้าอยากกินอะไร ส่งจดหมายไป เขาก็จะซื้อมาให้ แต่ส่วนมากจะซื้อไม่ถูกใจหนู ส่วนมากหนูให้เพื่อนกินแหละ เพราะหนูไม่ชอบ” และตอ้งยังมีการพูดให้ผู้เขียนฟังถึงวิธีการที่เธอจะใช้ในบทบาทความสัมพันธ์กับตาเฮง ในเรื่องของกรลงไม้ลงมือทำร้ายร่างกายกัน “แต่ถ้าเขาจะตีหนูนะ หนูไม่ให้ตี หนูจะมีช้อยส์ให้เลือก 2 ช้อยส์ คือ เลิกกับเลิก จะเอาอันไหน...แต่เขาก็ไม่เคยตีหนูหรอก แต่ส่วนมากเขาจะชอบด่าหนู หนูก็เลยให้เลือกเลย เลิกกับเลิกจะเอาอันไหน เขาก็จะเงิบ หนูก็จะบอกว่าไม่ต้องเลือกหรอก หนูเลือกเอง สรุปเขาก็ไม่เลิก แต่เมื่อถามว่าเธอเคยถูกทำร้ายร่างกายหรือไม่ เธอตอบกับผู้เขียนว่า “ก็แพนแก่นะคะ มีดี ตบหน้า”

กับประเด็นที่ว่าเธอคิดว่าความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างเธอกับตาเฮงนั้น เธอคิดว่าตาเฮงรู้สึกอย่างไรกับเธอ ซึ่งตอ้งบอกเหตุผลของตนเองว่า “หนูไม่รู้ละ (น้ำเสียงอ่อนลง) แต่ส่วนมากหนูคิดว่าเขารักลูก เขาไม่ได้รักหนู รักมันก็รักแหละ แต่เขาเคยหึงหวง หนูไม่ชอบ หนูก็จะบอกว่าเป็นแฟนมาจากไหน ทำไมต้องมาหึงหวงกัน” พร้อมกันนั้นยังพูดถึงสิ่งที่ไม่ชอบเกี่ยวกับสิ่งที่ตาเฮงทำ นั่นคือ นำเรื่องของเธอไปเล่าให้ย้าต๋อยฟัง “แต่อย่างเขาชอบด่าลับหลังกับย้าหนู ด่าให้ย้าหนูฟัง หนูก็จะบอกว่าตรงๆ ขอแบบตรงๆ อย่างว่าจะชอบเล่าให้ฟังว่าตาเฮงเขาชอบบ่นนู่นบ่นนี่ เวลาเขามา หนูก็จะบอกว่าพูดตรงๆ อย่างนิทานอะไรอย่างนี้”

4.1.1.5 ความสัมพันธ์กับ “แพนเก่า” และมุมมองการยอมรับในตัวของ “ตาเฮง”

สำหรับความสัมพันธ์ที่มีต่ออดีตคนรักนั้น ว่าในปัจจุบันเธอยังได้ติดต่อสัมพันธ์กันอยู่หรือไม่ นั้น และมุมมองที่เธอมีต่ออดีตคนรัก โดยตอ้งเล่าให้ผู้เขียนฟังว่า “หนูไม่ได้ติดต่อเขาเลย แต่ก็ได้ข่าวจากตาเฮงมาบอกว่าเขาออกมาแล้ว หนูก็บอก หนูก็รอแหละ เขาก็จะพูดถึงแม่แพนด้วย เขาก็ชอบพูดถึงอยู่บ่อยๆ ให้ฟัง หนูก็ว่าจะรู้พี่นทำไม นำราคาญ ทุกวันนี้ก็ยังพูดอยู่ บอกว่าโดนหลอก แต่หนูก็จะเถียง หนูเป็นคนที่ชอบเถียงให้หนูชนะ...เขาไม่ได้หลอก เขาก็ดี แต่หนูทำตัวหนูเอง แล้วเขาก็เหวี่ยงไปหาแพน หนูให้แพนหนูผิตอยู่ฝ่ายเดียว ย่าจะได้ไม่ต้องมาเห็นความคิดของแพนหนู...แต่แพนหนูก็คินะคะ ้วยรุ่นนะ อย่างไปบ้านนอก นำท่วม เขาก็ไปช่วยต่อสะพาน เขาก็ช่วยทำ” พร้อมกับบ่นตาเฮงให้ผู้เขียนฟังว่าตาเฮงชอบพูดถึงแพนเธอในทางที่ไม่ดี ซึ่งเธอไม่ค่อยชอบใจนัก “เขาก็จะพูดไปในทางที่ผิตนะ เขาไม่พูด

ความดีของแฟนหนู หนูก็เลยเกลียดไม่ให้ลูกเลย แล้วก็พูดว่าถ้าเจอหน้ากันจะจับเข้าคุกอีกรอบหนึ่ง เขาบอกแบบนี้”

สำหรับความสัมพันธ์ของเธอกับแฟนเก่า นั้น “ตอนนี้เลิกกันแล้วค่ะ หนูเป็นคนบอกเลิกตัวเอง หนูก็รักแหละ อย่างตาสงก็ เป็นพ่อของลูกใช้ไหมคะ แต่หนูไม่ได้รักตาสง แต่หนูก็ติดแฟนหนูไม่ได้ อีกร้อยอย่างแม่เค้าก็ให้หนูเลือกซักทาง ตาสงก็บอกให้หนูตัดเค้าซะ เพราะเค้าทำกับหนูไว้เยอะ พาหนูติดคุก อะไรอย่างนี้นะคะ แต่หนูก็จะบอกว่าหนูทำเองแต่เค้าไม่ฟังเค้าหาว่าฝ่ายชายผิดหมดเลย หนูก็เลยตัดใจ บอกเลิก หนูก็เสียใจแต่ก็ตัดแล้วไม่ได้ลืมแต่ก็ไม่ได้รักแล้ว หนูก็บอกว่าหนูมีลูก แต่ไม่ได้บอกว่าเป็นลูก ตาสง แคบอกว่าหนูมีลูกแล้ว แล้วก็บอกเค้าว่าไม่ต้องถามนะว่าเป็นใคร คงรู้อยู่แก่ใจ แล้วเค้าก็ไม่เขียน มาอีกเลย”

นอกจากนี้ในทุกครั้งที่ผู้เขียนได้เข้าสัมภาษณ์ตอง จะพบเห็นถึงพัฒนาการในการยอมรับต่อตาสงมากขึ้น พร้อมด้วยความเห็นดีเห็นงามจากพี่นิตและก๊วยน้อย ดังเห็นได้จากคำพูดของพี่นิตที่อยากให้อตองออกไปแล้วเลือกอยู่กับตาสง “... ในอนาคตเค้ามีแผนแล้วที่บ้านเตรียมไว้ให้ ไม่ต้องไปประหลักร้อน ไปขายของช่วงบ่าย ตกเย็นก็กลับมาดูลูก แล้วแฟนเค้าก็จะมาช่วยด้วยใช้ไหม ยอมรับยัง (พลันหันหน้าไปถามตอง) อยู่ที่ตัวแคะ เพราะครอบครัวแคะยอมรับ” ซึ่งพี่นิตก็หันมาอธิบายให้ผู้เขียนเข้าใจด้วยว่า “เพราะแฟนเค้าก็ยินดีที่จะดูแล แต่ถ้าเค้ามีแฟนคนใหม่ เค้าก็ยินดีไม่ปฏิเสธนะ แคะขอมาเยี่ยม แต่มันอยู่ที่การตัดสินใจของเค้าล้วนๆ ซึ่งครอบครัวเห็นดีเห็นงามด้วย เพราะทุกวันนี้แฟนเค้าก็ไปเยี่ยมไปดูแลที่บ้านเค้าอยู่”

สำหรับในด้านของความรู้สึกนั้น ผู้เขียนตั้งใจจะถามว่าตองนั้นมีความรู้สึกอย่างไรกับชายแก่คราวพ่อ แต่เป็นพ่อของลูกเธอ “ถามว่ายอมรับไหม หนูก็ยอมรับนะในแง่ที่ว่าเค้าเป็นพ่อของไอ้ไตตัน แต่ถ้าจะยอมรับให้เค้ามาเป็นแฟนหนูจริงๆ เป็นไปไม่ได้ ก็หนูไม่ได้รู้สึกจะให้หนูรู้สึกยังไง” (น้ำเสียงสูง ตัดความรำคาญ) “...แต่ในความรู้สึกหนูเป็นแบบว่าเค้าเป็นผู้ใหญ่คนหนึ่งที่น่าเลื่อมใสอย่างเนี่ยะ รักเหมือนพ่อเหมือนลุง แต่ถ้าจะให้หนูรักเหมือนแฟน เป็นไปไม่ได้ เพราะหนูไม่เคยมีแฟนอายุเยอะขนาดนี้ แต่ก็ยอมรับว่าเค้าดี ถามว่าอยู่ได้ไหมก็อยู่ได้ เพราะเราก็เคยรู้นิสัยเค้ามา” หรือ “ถ้าเขาดีจริงหนูก็ต้องอยู่ได้ แต่ถ้าอยู่ไปๆ ถ้าหนูอยากมีแฟนเป็นตัวเป็นตนที่ดี หนูก็เคยบอกเขา เขาก็บอกว่าไม่ว่าแต่ก็อย่าทิ้งลูก ให้รักลูก เขาจะคอยส่งเสียให้ แต่เขาก็บอกว่าอย่าไปคบคนเก่า เขาก็จะขออยู่แค่นี้”

ตองไม่ชอบการผูกมัด “อย่างตอนย่าจับได้ว่าหนูท้อง ย่าก็จะจับหนูกับตาสงหมั้นกันแต่หนูไม่เอาหนูไม่ชอบ” ทั้งนี้ผู้เขียนได้รับทราบถึงมุมมองที่ตองเองก็มองตาสงแปรเปลี่ยนตาสงด้วยเหมือนกันว่า สำหรับตัวเธอนั้น ตาสงไม่ได้รักเธอแต่ที่เขามาเยี่ยมหาเธอทุกวันนี้เป็นเพราะว่าเขารักลูกมากกว่า “หนูว่าเค้าไม่ได้รักแค่สงสารแล้วก็รักลูกเค้ามากกว่า...คือหนูไม่รู้เหมือนกันว่าเค้ารักหรือป่าวแต่ถ้าเป็นเมื่อก่อนเค้ารักหนูเต็มมกกับหนูมาก มกมกมากแต่หนูไม่เลย ก็มีแบบหลอกเอาใจ หนูประจบเก่งไง”

นั่นคือการที่ต้องใช้เงื่อนงำต่อรองกับตาเฮงเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง เป็นความสัมพันธ์แบบต่างตอบแทน นั่นคือ ตาเฮงให้ความสะดวกสบายกับเธอ ส่วนเธอก็ให้ความสุขกับตาเฮง “เค้าชอบพูดว่าเนี่ยมีบุญนะที่ได้ผมแต่หนูว่าไม่จำเป็น หนูไม่ชอบเค้าชอบพูดแบบนี้ เค้าบอกมีบุญนะ แต่มันไม่จำเป็นอะ เค้าบอกมันเป็นโชคชะตา หนูก็ว่าไม่เกี่ยวฉันเลือกได้ทุกคน” ซึ่งเวลาที่ต้องพูดถึงตาเฮงให้ผู้เขียนรับฟังในช่วงแรกนั้นเธอมักจะเล่าไปด้วยและพูดคำตาเฮงไปด้วย “บางทีหนูก็ด่าเค้านะ มึงบ้าปาวเนี่ยมึงเต็มปะ”

4.1.2 “ย่าต้อย”: ญาติผู้ใหญ่เพียงคนเดียว

อีกบุคคลสำคัญที่ถือได้ว่าเป็นผู้ปกครองเพียงคนเดียวที่เหลืออยู่ของตอง และมีอำนาจในการเซ็นรับให้ตองออกมาจากสถานคุ้มครองได้ นั่นก็คือ “ย่าต้อย” ครั้งแรกๆที่ต้องพูดถึงญาติผู้ใหญ่คนนี้ให้ผู้เขียนฟัง เธอก่อนข้างแสดงทัศนคติในเชิงลบชนิดหนึ่งที่มีต่อย่าคนนี้ เช่น “หนูไม่ค่อยสนิทกับย่า”, “ย่าไม่ได้เป็นคนเลี้ยงหนูมา ตาจะเลี้ยงหนู หนูสนิทกับตามากกว่า”, “ย่าไม่ให้หนูเรียนหนังสือ” เหล่านี้เป็นต้น ในที่แรกนั้น ผู้เขียนเข้าใจว่าย่าต้อยคือย่าแท้ๆของเธอ และคงจะมีอายุที่ค่อนข้างจะมากพอสมควร แต่การพบกันของผู้เขียนกับย่าต้อย โดยการที่ผู้เขียนเดินทางไปค้นหาบ้านของตองเองเลยที่แถวพระราม 2 ตามที่อยู่ตองเคยบอกผู้เขียนไว้ ซึ่งการพบกันครั้งนี้ทำให้ภาพที่ผู้เขียนวาดไว้ในใจเกี่ยวกับย่าต้อยนั้นผิดอีกแล้ว เพราะย่าต้อยนั้นมีอายุเพียง 43 ปี และคำว่า “ย่า” ในที่นี้ ก็คือ การที่แก่เป็นน้องสาวของปู่แท้ๆของเธอนั่นเอง ย่าต้อยมีบุคลิกลักษณะเป็นคนผิวขาวเหลือง ดูสะอาดสะอ้าน พูดจาจะฉาน โดยรวมถือว่าดูดี

ลักษณะของบริเวณบ้านนั้น เป็นลักษณะของชุมชนเกิดใหม่ เป็นบ้านชั้นเดียวปลูกติดๆกัน ตัวของบ้านนั้นถือว่ายังใหม่อยู่ ลักษณะคล้ายห้องเช่า เพียงแต่บ้านแต่ละหลังที่ปลูกติดกันนั้นไม่ได้ปลูกเรียงกัน มีเพียงการคั่นกลางด้วยกำแพงรั้วบ้านเท่านั้น ซึ่งตองเคยเล่าให้ผู้เขียนฟังว่า บ้านของเธอนั้นเป็นพื้นที่บุกรุกและปลูกบ้านขึ้นเองติดๆกัน ซึ่งเป็นพรรคพวกเดียวกันหมด ซึ่งข้อมูลนี้ก็ตรงกับที่ย่าต้อยบอกเช่นเดียวกันว่า “บริเวณนี้ก็คือพรรคพวกเดียวกันทั้งนั้น ย้ายมาพร้อมๆกัน”

การพบกับผู้เขียนสร้างความแปลกใจไม่น้อยให้แก่ย่าต้อย จนเมื่อผู้เขียนแนะนำตัวและกล่าวว่าตนได้มีโอกาสเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ตองเพื่อเขียนรายงานวิจัยในระดับปริญญาโทที่สถานคุ้มครองมาแล้ว ย่าต้อยเล่าว่าตองนั้นเป็นน้องสาวของปู่ของตอง ก็คือมีศักดิ์เป็นอาของพ่อตอง เธอเล่าว่าพ่อของตองมีลูกด้วยกัน 3 คน ตองเป็นคนี่ 2 เมื่อก่อนครอบครัวของตองก็ดี พ่อทำงานรับเหมาขายเหล็ก ย่าต้อยเองก็ยังคงทำร่วมกันกับพ่อของเธอ เมื่อผู้เขียนถามถึงตาของตองที่เธอเล่าว่าเธอสนิทกับตามากที่สุดในครอบครัว ก็ได้คำตอบจากย่าต้อยว่าตอนนี้ไปเป็นคนเร่ร่อนนอนใต้สะพานลอยแล้ว

จากการพูดคุยกันทำให้ผู้เขียนทราบว่าตลอดเวลาของการติดอยู่ที่สถานคุ้มครองนั้น ย่าต้อยไม่เคยไปเยี่ยมตองเลยสักครั้ง¹ “ไม่เคยไปหามันเลย เราไปไหนลำบาก หลังไม่ดี รอผ่าตัด กระดูกคอยด้วย”

¹ ย่าต้อยกับตองจะรับรู้เรื่องราวและพูดคุยกันผ่านทางโทรศัพท์หากันเท่านั้น

คือคำพูดที่ย้ำต่อบอกเมื่อผู้เขียนถามว่าเมื่อไหร่ต้องถึงจะได้ออกมา ซึ่งคำตอบที่ได้ทำให้ผู้เขียนรู้สึกแปลกใจว่าในตลอดระยะเวลา 2 ปี ที่ต้องอยู่ในนั้น แต่ยาต้อยซึ่งเป็นผู้ปกครอง ไม่เคยไปเยี่ยมเธอเลยสักครั้งเดียว และแล้วเหตุผลที่ทำให้ผู้เขียนเข้าใจสาเหตุได้นั้นก็คือ “ที่ไม่ค่อยได้ห้วง เพราะเห็นว่ามันมีเฮียเฮงเค้าคอยดูแลอยู่ เค้าไปเยี่ยมมันบ่อย ซื่อข้าวซื่อของไป... ไม่เคยไปเยี่ยมมันเลย อยากให้มันเรียนให้เสร็จก่อนแล้วค่อยออกมา กลัวมันจะกลับไปหาให้แฟนมันนะสิ”

หลังจากการพูดคุยกันสักพัก ผู้เขียนจึงขออนุญาตดูบริเวณด้านข้างของตัวบ้านที่เป็นลานโล่งๆ และมีเศษซากของการทุบกำแพง เหมือนกับเคยมีบ้านติดอยู่ตรงนี้แต่ถูกรื้อไปแล้ว ยาต้อยได้ชี้ให้เห็นตรงด้านหลังจะมีห้องอยู่ห้องนึง ซึ่งแก็เรียกว่าห้องเก็บของ พร้อมกับบอกว่าถ้าตอกกับลูกของมันกลับมาก็จะให้อยู่ในห้องนั้นแหละ พร้อมกับข้างๆกันนั้นก็คือห้องน้ำที่ตาเฮงส่งเงินมาสร้างไว้ให้

4.1.2.1 การเป็น “แม่” ของตองในมุมมองจากยาต้อย

ผู้เขียนอยากทราบถึงความเข้าใจในความหมาย จากยาต้อยว่าเมื่อตองกลับมาอยู่ที่นี่จะมีสถานภาพเป็นแม่ที่เลี้ยงลูกโดยลำพังคนเดียว หรือเปล่า ซึ่งคำตอบของยาต้อยที่ได้นั้น ทำให้ผู้เขียนเข้าใจลักษณะและบริบทสภาพของความเป็นชุมชนเครือญาติเดียวกันในครอบครัวแบบคนไทยว่า “... ก็ไม่ได้ อยู่โคตรๆคนเดียวหรอก นี่ไง ก็มีคนช่วยเลี้ยงเยอะแยะถึงไม่ใช่ญาติ แต่ก็ก็เป็นกลุ่มเดียวกัน ยังไงมันออกมาก็ต้องมาอยู่ที่นี่ละ มันไม่มีญาติที่ไหนแล้ว พี่สาวเค้า (หมายถึงพี่สาวยาต้อย ซึ่งก็มีศักดิ์เป็นย่าของเธออีกคน เช่นเดียวกัน) เค้าก็คงไม่มายุ่งหรอก ก็มีเรานี้แหละ ดูเลมมาตั้งแต่รุ่นพ่อมันที่เป็นหลานเรา และมาดูแลมันอีกทั้ง 3 พี่น้อง” ในการกลับมาอยู่ที่นี่ ยาต้อยได้เตรียมอาชีพให้ตองแล้ว โดยการไปช่วยลูกสะใภ้ของแกขายน้ำสตรอเบอร์รี่ปั่น ซึ่งข้อมูลจะตรงกับพื้นที่ว่าทางบ้านได้เตรียมอาชีพไว้ให้กับตองแล้ว ทำตั้งแต่เช้าเลิกงาน 5 โมงเย็นแล้วก็จะได้กลับมาดูแลลูก ซึ่งในช่วงระหว่างกลางวันนั้นก็จะได้คนในชุมชนช่วยดูแลไปก่อน พร้อมกับเปรียบเทียบกับหลานแท้ๆของแกเองที่ว่าแกยังไม่ได้เลี้ยงเองเลย ก็ปล่อยวิ่งเล่นแล้วพวกเพื่อนบ้านเค้าช่วยดูแลกันอยู่

สำหรับเรื่องที่ว่าตองจะกลับมาอยู่ที่บ้านนี้จริงจกนั้น ผู้เขียนสัมผัสได้เลยว่ายาต้อยมีความเป็นห่วงและกังวลมากด้วยกลัวว่าจะเป็นภาระกับเธออีกครั้ง “กลัวมันออกมาจะไม่อยู่กับลูก ทั้งลูก อยากให้มันอยู่กับเฮียเค้า แต่กลัวมันจะไม่เอาเขาอะสิ”

จากการได้มาเจอยาต้อยในครั้งนี้ทำให้ผู้เขียนได้ข้อมูลว่า การจะได้ออกจากสถานกักขังนั้น ขึ้นอยู่กับยาต้อยเพียงผู้เดียวในการไปเซ็นชื่อออก ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลที่ผู้เขียนรับทราบมาจากตาเฮงว่าตนเองนั้นไม่มีสิทธิในการเซ็นรับตองออกมาจากองค์กรได้ “... ผมไม่มีสิทธิในการเซ็นรับออก เพราะเขาไม่ได้ใส่ชื่อผมเป็นสามี ต้องยาต้อยครับ” แต่ยาต้อยยังไม่ได้ไป ด้วยเพราะความไม่พร้อมและจากปัญหาภาวะสุขภาพ อาการปวดหลังปวดคอ อีกเหตุผลก็คือกลัวว่าเมื่อรับออกมาแล้วตองจะทิ้งลูก “... นี่ก็ยังไม่ได้ไปรับมันเลย เค้าให้เดือนกันยายนี้อะแหละที่มันต้องออกมา ตั้งแต่มันอยู่นี่ก็ไม่เคยไปเยี่ยมมันเลย แต่

ตอนอยู่ที่เก่าไปอยู่ เพราะก็จะมีอาเฮียเค้าคอยดูแลอยู่ เรายังไม่ค่อยห่างเท่าไร ขนาดลูกเราเองยังให้ยามัน
เลี้ยงเลย เรายังเลี้ยงไม่ไหว”

กล่าวโดยรวมนั้น ข้อมูลจากย่อคือการใช้ให้เห็นถึงการสอบถามข้อมูลที่ถูกต้องจากญาติ
ผู้ใหญ่

ที่เหลืออยู่ของทอง การบุกไปถึงที่บ้านของทองในครั้งนี้ทำให้ผู้เขียนรับรู้เรื่องราวและตัวตนของทองมาก
ยิ่งขึ้นไปอีก เพราะไม่ใช่เป็นเพียงแค่การรับทราบข้อมูลจากปากคำของทองอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังได้
รับรู้ถึงครอบครัวและบริบทคนที่เกี่ยวข้องกับเธอด้วย จึงมีส่วนในการทำให้ผู้เขียนเข้าใจการใช้ชีวิตและ
โลกที่เธอจากมามากขึ้น อันเป็นเหตุผลว่าทำไมจึงนำเธอไปสู่ภาวะวิกฤตความเป็นแม่ และความ
หวาดระแวงกลัวเป็นภาระจึงทำให้ครอบครัวเดิมอาจไม่สามารถสนับสนุนเธอได้เต็มที่ในฐานะอนาคต
ของการเป็นแม่ที่เลี้ยงลูกคนเดียวยามเมื่อออกมาจากองค์กรแล้ว

4.1.3 ความเป็นแม่และการคาดการณ์ต่ออนาคตความเป็นแม่

ความเป็นแม่ของทองเกี่ยวข้องกับ การปรับตัวในชีวิตประจำวันนั้น ตั้งแต่มีลูก เธอต้อง
ปรับเปลี่ยนตัวเองหลายอย่าง “... มากเลยนะ ก็อย่างการสนใจลูก เมื่อก่อนเราเป็นคนอารมณ์ร้อน มีอะไร
เราก็จะลงที่ลูกซะใหม่ซะ แต่คือตอนนี้ถ้าหนูทะเลาะกับเพื่อน หนูก็ต้องใจเย็นถ้าหนูเห็นหน้าลูกนะ หนูก็
จะบอกว่า ฝากลูกไว้ก่อนนะ แล้วหนูก็จะเดินออกไปหาที่ระบาย แล้วก็ออกไปนั่งให้สภาพมันดีนะจะ
จากที่ไม่เคยสนใจลูก ก็สนใจลูกมากขึ้น อย่างจะไปเข้าห้องน้ำก็จะรีบไปเข้า ฝากเพื่อนไว้แล้วก็รีบ
กลับมา” อย่างการที่ผู้เขียนถามทองถึงสิ่งที่พินิจกับบอกว่าทองนั้นไม่สนใจลูกติดเพื่อน แต่ปัจจุบันเธอ
เปลี่ยนไปแล้ว จะสนใจลูกมากขึ้น “ก็อย่างที่หนูบอกว่า อย่างเมื่อก่อนหนูเป็นคนที่ไม่ติดเพื่อน อย่างแบบ
เพื่อนชวนเรียกเราไปเก็บผ้า หนูก็จะบอกว่า เองนั่งฝากลูกไว้ก่อนนะ แล้วหนูก็หายไปเป็นชั่วโมง ไปนั่ง
คุยนั่งเล่นกับเพื่อน ส่วนเพื่อนที่ฝากลูกไว้ เป็นรุ่นน้อง “ถ้ามีมึงไม่เลี้ยงให้กู มึงก็ต้องเลี้ยงให้กู” หนูจะเอา
แต่ใจ ชอบบังคับเขา แต่กลับตอนนี้ไม่ ถ้าเราบอกว่าฝากลูกไว้ 5 นาทีก็จะกลับมา เราก็จะบอกเวลา
เขาก็จะ “ได้รู้” ทั้งนี้ต้องยังบอกเวลาคู่กับย่า ย่าก็จะสอนเธอ “...ก็น่าจะเป็นย่าล่ะ อย่างตอนคุยโทรศัพท์
กัน เขาก็จะหาว่าหนูไม่สนใจลูก ชอบเอาอารมณ์เป็นหลักมาตีลูก ย่าเขาก็ว่า มึงจะดีทำไม มึงไม่รักลูก
หรือ เขาก็ถาม ย่าก็จะว่าให้ใส่ใจลูกมาก ดูเลขลูกมาก เรายังจะเอาตรงนี้มาปรับตัวเองให้อารมณ์ของเรา
น้อยลง เลิกเอาแต่ใจ” สิ่งนี้ชี้ให้เห็นว่า แม่ด้านหนึ่งทองปฏิเสธลูกและความเป็นแม่ แต่ครอบครัว
ขององค์กรรัฐก็ได้ค่อยๆ หล่อหลอมทองให้เป็นผู้ใหญ่และปลูกฝังความรับผิดชอบได้มากขึ้น

ชีวิตประจำวันของทองนั้น จะต้องอยู่กับลูกแทบจะเกือบตลอด 24 ชั่วโมง หากเธอไม่อยู่กับลูก ก็
จะถูกเฟงเสียงจากแม่ๆทุกคนในบ้าน และคิดว่าเธอไม่สนใจลูก ซึ่งเป็นสิ่งที่พินิจบอกว่า เป็นสิ่งที่ต้อง
ทำ ดังนั้นรายละเอียดกิจวัตรประจำวันของเธอก็จะมีแต่ลูก “ถ้าลูกหลับก็จะซักผ้าลูก อ่านหนังสือแม่
บางครั้งถ้าทำอะไรเสร็จเราเหนื่อย ก็หลับกับลูกตรงนั้นแหละ ถ้าลูกตื่นก็เล่นกับลูก” ในบางครั้งถ้าต้อง

ร่วมกิจกรรมกับบ้านเธอก็จะเอาลูกไปทำกิจกรรมด้วย “ถ้ามีก็ร่วม แต่ก็เอาลูกไปด้วย ทำกับลูก อย่างตอน บ่ายๆ หนูก็จะไปเรียน กสน. ที่บ้านสงเคราะห์หนูจะถูกลูกให้ พอหนูเรียนเสร็จก็ไปเอาลูกคืน ...กิจกรรม ที่นี้มีครบทุกอย่าง ถ้าหนูไม่มีลูกก็จะได้ไปค่ายครอบครัว แต่หนูมีลูกก็เลยไม่ได้ไป”

การอยู่ในองค์กรทำให้เธอได้รับรู้ข้อมูลที่ถูกหลักการในการเลี้ยงลูก ในองค์กรจึงเปรียบเป็น พื้นที่

ของทรัพยากรด้านความรู้เกี่ยวกับความเป็นแม่ให้ต้องได้ซึมซับรับรู้และสามารถปฏิบัติตามและนำไปต่อยอดได้ในอนาคต โดยต้องได้รับการดูแลให้ความรู้จากแม่หมอบ้าน ซึ่งเธอยังอธิบายเรื่องของน้ำนมแม่ให้ผู้เขียนฟังว่า “อย่างถ้าเราไม่มีน้ำนม นมมันก็จะแห้งใช้ไหมคะ นมเราก็ค่อยๆจะเล็กลง แม่หมอบอกว่าถ้าให้ลูกกินนมอย่างนี้นั้นก็จะไม่มีประโยชน์แล้ว มันควรต้องเป็นนมผงแล้วค่ะ อย่างเขาบอกให้หยุดกิน หนูไม่หยุด ให้กินไปเลย จนกว่าจะ 2 ขวบถึงจะให้เขาหยุดกิน แต่ถ้าออกไปข้างนอก ก็ต้องหยุดเลยนะ เพราะว่าอายุ แต่ก็ทำให้เขาหยุด ก็จะทำให้กินนมผง กินตราหมี นมผง ”

พื้นที่จะกังวลต่อความเป็นแม่ของตองและหวังไข่มากว่าเมื่อออกไปแล้วต้องจะอยู่ยังไงประกอบอาชีพอะไร ซึ่งถึงแม้จากข้อมูลของพื้นที่ ยาต้อยและตาเฮงจะพูดเป็นเสียงเดียวกันว่าให้ตองนั้นมาทำงานช่วยขายน้ำป่นที่มีร้านอยู่แล้ว แต่ความคิดของตองนั้นคือการอยากอิสระ มีกิจการที่ตนเองดูแล และคนที่เธอจะหวังพึ่งเงินในการลงทุนก็คือ ตาเฮง “... หนูก็กังวลว่า ถ้ากูออกไปจะเลี้ยงมันได้ไหม ไปทำอะไรเลี้ยงตัวและลูก คิดว่าต้องทำอะไรสักอย่างต้องหางานทำหรือเปิดร้าน ก็ต้องคุยกับตาเฮง เช่นเปิดร้านน้ำป่น หนูก็เคยคุยกับเค้า ถ้าไม่ขายน้ำป่นก็ต้องขายลูกชิ้นไปก่อน แต่หนูจะไม่ทำงานรับจ้างเพราะถ้ารับจ้างก็จะไม่มีเวลาเลี้ยงลูก แต่ถ้าเราขายเอง เราก็เลี้ยงเองได้ถ้าเค้าร้องเราก็ไปเอานมให้เค้ากิน แต่ถ้าไปรับจ้างเราก็ต้องฝากคนนู้นคนนี้เลี้ยงใช้ไหมคะ เด็กมันก็จะผูกพันกับพี่เลี้ยงมากกว่าเรา หนูจะเลี้ยงเองแน่นอนหนูคิดไว้แล้ว คือ ตาเฮงเค้ามีตังค์ค่ะ” คือการคิดวางแผนชีวิตอนาคตของตนเองและลูกไว้ “... ยาเค้าขายพวกลูกชิ้นน้ำป่นค่ะ ทำอยู่แล้ว หนูกลับไปก็จะขอเงินตาเฮงสักก้อนเปิดทำเอง ไม่ได้ทำร่วมกับยาเพียงแต่นอนบ้านเดียวกับยา” นอกจากนี้เธอพยายามจะจัดสรรสถานะพ่อของลูกให้อยู่ในจุดที่ทำให้ยาต้อยสบายใจด้วย “ใจจริงยาอยากให้หนูอยู่กับตาเฮงแต่ใจหนูไม่ได้อยากอยู่ แต่หนูไม่ได้บอกยาว่าใจหนูไม่ได้รักตาเฮงเลย คือยาไม่ได้รับรู้อะไรเลย อย่างยาเค้าไม่ค่อยมีเงินเค้าก็เลี้ยงไม่ได้ใช้ไหมคะ เค้าก็ผลักดันไปให้ตาเฮงหมดเลย หนูก็เออๆ อยู่กับตาเฮงก็ได้แต่ความจริงคือไม่ แล้วเราอาจจะออกไปหาบ้านเช่าเองอยู่ต่างหาก”

จากข้อมูลในส่วนนี้ของตองแสดงถึงการคาดการณ์ต่ออนาคตไว้ทั้งหมดขยามเมื่อได้ออกไป “... ตอนแรกก็จะอยู่กับตาเฮงชั่วคราวก่อน แต่แม่เค้าไม่รู้หรอก คือก็จะไปอยู่กับตาเฮงก่อนชั่วคราวแล้วค่อยออกมาอยู่เอง” นัยหนึ่งคือเธอกำลังต่อรองกับแม่ๆ กับยาต้อย ที่ว่าออกไปเธอจะอยู่กับยาและทำมาหากินเลี้ยงลูกโดยมีกิจการเป็นของตนเอง และอีกนัยหนึ่งคือการต่อรองกับตาเฮงในการขอเงินสักก้อน เพื่อ

แสดงถึงความกระตือรือร้นในการจะทำมาหากินเลี้ยงตนเองกับลูกด้วย และแกลังทำเป็นอยู่ด้วยกันสักพักเพื่อความสะดวกใจของย่าต้อยแล้วเพื่อเป็นการเอาใจตาสงด้วย “หนูว่าหนูทำได้ แต่ในความคิดหนู อยู่กับย่า ก็ต้องแบบมีห้องให้หนูอยู่อะไรประมาณนี้นะ แต่ห้ามอยู่กับตาสงนะ เพราะหนูคิดว่าถ้าหนูออกไปเนี่ย หนูยังไม่อยากมีเพศสัมพันธ์กับใครเลย ถ้ามั่วกั้วใหม่ ก็กั้ว อีกอย่างเราก็ไม่พร้อม เพราะว่าเราก็ไม่ได้รักเค้า หนูอยากอยู่แบบห้องของตัวเอง อยู่ใกล้ย่า ถ้าคิดถึงลูกก็มา อย่างหนูจะขายของเค้าก็โอเคเดี๋ยวจะเอาเงินมาให้”

ด้วยความที่พินี่ที่รับรู้เรื่องราวเหตุการณ์ของการเข้ามาใช้ชีวิตอยู่ในนี้ของตองว่าเกิดจากอะไร การอาศัยอยู่ในที่แห่งนี้ แม่ๆในสถานคุ้มครองมีหน้าที่เหมือนเป็นที่ปรึกษาและผู้ปกครองในการชี้แนะตองว่าชีวิตของเธอนั้นควรที่จะตัดกั้ว อดีตแฟนหนุ่มออกจากชีวิตไปเสีย เพราะทำให้เธอต้องเดือดร้อนหลายครั้ง “พวกแม่เค้าก็บอกเตือนสติว่าจะกลับไปอีกหรือตอนนี้เราเป็นแม่คนแล้วนะ แล้วหนูก็ยังงมปลักกับผู้ชายคนนี้ แต่แม่เค้าก็จะให้หนูคิดดีๆนะ หลังจากนั้นหนูก็เลยเลิกยุ่งกับเค้าบอกเค้า แม่เค้าก็จะบอกว่ามันใจคนแบบนี้หรือเป็นคนไม่ดี เธอจะมั่วงมปลักอยู่กับอดีตหรือ เลิกเถอะ ” โดยที่คำแนะนำดังกล่าวนี้มีส่วนในการที่พินี่อยากให้ตองเลือกที่จะไปอยู่กับตาสงยามเมื่อออกจากที่นี่ไป เพื่อตัวของเธอและลูก “อีกอย่างแม่เค้าก็ให้หนูเลือกซักทาง ตาสงก็บอกให้หนูตัดเค้าซะ เพราะเค้าทำกับหนูไว้เยอะ ”

อย่างที่กล่าวไปแล้วนั้นว่า บุคคลที่ย่าต้อยและพินี่เห็นควรว่าตองควรจะเลือกและออกไปอยู่ด้วยก็คือ ตาสง ในฐานะพ่อของลูก และเป็นบุคคลที่สามารถจะดูแลสนับสนุนตองได้ด้วยความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจ ดังนั้น ประเด็นในเรื่องของการต่อรอง จะเห็นได้จากการที่พินี่และตองนั้นคิดในแง่ตรงกันที่ว่า จะหวังพึ่งพาทาสง ดังจะเห็นได้จากคำพูดแนะนำของพินี่ที่พูดสนับสนุนให้ตองคิดหวังเกาะตาสงเพื่ออนาคตของตนและลูก “... แต่ถ้าเราคิดว่าเราต้องพึ่งพาเค้าอาจจะต้องใช้ความเห็นแก่ตัวสักนิดหนึ่ง เพื่อความอยู่รอดเข้าใจไหมตอง แต่เราเป็นคนตัดสินใจทั้งหมดเลยนะ เพราะถ้าเราตัดสินใจได้ดี ย่าเราถึงจะหาย แต่ถ้าเรายังตัดสินใจไม่ได้ ลังเลฯ ย่าเค้าก็ยังไม่พร้อมที่จะมารับเรา ”

เพราะสำหรับตองเองนั้น ก็คิดที่จะยอมรับในตัวตาสงเช่นเดียวกัน เพื่อให้ย่าสบายใจและพินี่วางใจ โดยการอยู่กับตาสงในช่วงแรก แล้วค่อยออกมา หรือการคิดหวังพึ่งพาเงินทองเพื่อให้เปิดร้านขายน้ำปั่นกับลูกซึ่งตามที่เธอแพลนในอนาคตไว้ การกระทำและการคาดการณ์นี้คือการทำเพื่อ “ต่อรอง” กับเหตุการณ์เฉพาะหน้าปัจจุบัน ดังนั้นฐานะตาสงจึงเป็นเพียง “สะพาน” หรือ “ทางผ่าน” สำหรับอนาคตของเธอและลูกเท่านั้น

4.1.4 มุมมองต่อตนเอง

เมื่อผู้เขียนถามตองในเรื่องของความเชื่อเรื่องเวรกรรม โดยที่ผู้เขียนชวนตองคุยว่าเธอเชื่อเรื่องเวรกรรมหรือไม่ และหากเลือกได้เธออยากเกิดในครอบครัวรวยๆหรือเปล่า เพราะผู้เขียนเคยได้ยินพินี่พูดถึงตองประมาณว่าที่เธอเป็นในทุกวันนี้ก็ดีมากแล้ว หรือลูกของเธอที่เกิดมา เพราะว่าหากเลือกเกิดได้

เด็กทุกคนก็คงอยากเกิดกับพ่อแม่รวยๆกันหมด แต่สำหรับตองนั้นเธอไม่ได้คิดแบบนั้น “ไม่ค่ะ สำหรับหนูยังงี้ก็ได้ รวยจนหนูไม่ได้คิดอยู่แล้ว” พร้อมกันนั้นเธอก็กล่าวถึงเพื่อนที่ซื้อปิ้งที่เคยกคิดจะทำแท้งว่า “อย่างไอ้ปิ้งนะครอบครัวมัน ป้ามันจะจับล้างตะกร้าน้ำหาตัวฝรั่งให้ แต่หนูก็ว่าไม่อะ ไม่จำเป็น ฝรั่งไม่จำเป็นหากเราไม่ได้รักมันก็ทิ้งเรา แต่หากคนที่เรารักจริงจังกับเรารวยไม่รวยไม่สำคัญขอให้มันรักลูกเราก็พอ รักเราช่วยเราเลี้ยงลูก อย่างหนูออกไปไม่เคยคิดจะหาพ่อให้ลูกเลย” ทั้งนี้ผู้เขียนเกิดความสงสัยเลยถามตองว่าในกรณีของเด็กคนอื่นๆที่เกิดการตั้งครรภ์เข้ามาอยู่ในความดูแลของสถานคุ้มครองของรัฐแห่งนี้ ทำไมเขาถึงได้ออกกันไปหมดแล้ว หรือแม้แต่กรณีของน้องปิ้ง ซึ่งพบว่า เป็นเพราะเด็กคนอื่นๆได้ออกเพราะว่ายังไม่ได้ออกบุตรออกมา หรือกรณีของปิ้งก็เพราะว่าได้ส่งลูกกลับไปอยู่ในความดูแลของครอบครัวที่ต่างจังหวัดแล้ว “ของหนูมันคิดที่ลูกถ้าหนูไม่มีลูกหนูก็ได้กลับแล้ว แต่นั่นคือลูกเค้าอยู่ในท้องเค้าก็เลยไม่มีปัญหาอะไรเค้าก็ได้กลับ”

การแสดงออกถึงความเป็แม่ของตองในบางสถานการณ์ยามเมื่อต้องออกไปยังพื้นที่นอกรงค์กร คือโรงพยาบาล หรือ ไปทำกิจกรรมข้างนอก ตองจะรู้สึกอายที่ว่าตนเองอายุแค่นี้แล้วมีลูก “...ถ้าพูดถึงในอนาคตข้างหน้าแล้วพอเราต้องกลับไปอยู่ที่บ้าน หาเลี้ยงชีพ ทำน้ำปั้น ขายลูกชิ้น เวลามีคนถามเราก็จะบอกประมาณว่าเป็นหลานบ้างอะไรบ้าง ก็ต้องบอกไปก่อนอย่างนั้น เพราะว่าเรายังไม่พร้อมที่จะมี ฉะนั้นเราก็จะมีการที่จะทำให้เค้ามองเราในแง่ภาพลักษณ์ดี การขายของ เพราะอย่างถ้าเราบอกไม่มีลูก เวลามีคนมาซื้อของเช่นพวกผู้ชายแก่มาคิด เค้าก็จะช่วยเราอุดหนุน แต่ถ้ามองว่ามีลูกแล้ว เค้าก็จะมองเราว่าเป็นพวกแม่ม่ายมีลูกคิด ก็จะเป็นเด็กใจแตก แล้วก็ถามถึงพ่อเด็กอีก”

ตองเล่าว่าเธอนั้นจะรู้สึกอายทุกครั้งเวลาที่ต้องพาลูกไปหาหมอที่โรงพยาบาล ซึ่งเมื่อได้ออกไปยังข้างนอกนั้น เธอจะมีแพลนในการดูแลภาพพจน์ของตนเองในฐานะแม่ที่ยังสาวอยู่ “ถามว่าถ้าออกไปอยู่ข้างนอกอายไหม พ่อไม่มีแล้วเดินกับลูกสองคน ถ้ามีใครมองใครถาม หนูก็ต้องแก้สถานการณ์ว่าเป็นหลานไม่ใช่ลูก คือเราก็อาย กลัวภาพพจน์เรา ยังสาวยังแสด มีลูกอยู่ตอนนี้มันก็อาย” หรือ “อายนะคะ ขนาดหนูอุ้มลูกไปโรงพยาบาลยังก้มหน้าเลยอุ้มไป แบบว่าอาย” ความรู้สึกอายต่อการเป็นแม่คนนี้ ไม่ได้เป็นเฉพาะเวลาที่เธอต้องออกมายังพื้นที่ข้างนอกเท่านั้น แต่ในบางครั้งความรู้สึกนี้ก็จะเกิดขึ้นมายามที่เธอให้นมลูก หรือ ในบางกิจกรรมที่เธอทำกับลูก เธอก็เลือกที่จะทำยามที่เพื่อนคนอื่นๆไม่ได้ไปด้วย “อย่างบางที่เพื่อนมันมาจ้องหนูบอกไปนมึงลองให้นมลูกดิ หนูก็บอกมึงจะบ้าหรือกูก็อายนูก็เดินไปซงนมให้มันกิน หรือบางที่เพื่อนมาอยู่เยอะๆหนูก็ไม่โอ้ลูกกอดลูกแต่พอเพื่อนไปหนูก็มาโอมัน หนูจะเป็นคนที่ซื้อยามาก ซื้เงินด้วย เวลากลางคืนอย่างหนูจะนอนเล่านิทานให้ลูกฟัง ถ้าเพื่อนอยู่หนูจะไม่เล่า” ทั้งหมดนี้ชี้ให้เห็นความรู้สึกปฏิเสธลูกและปฏิเสธความเป็นแม่ของตองเอง

4.1.5 มุมมอง “ความเป็นแม่” “ความไว้วางใจ” ผ่านสายตา “องค์กรของรัฐ”

ในด้านของการเลี้ยงดูลูก และความสัมพันธ์กับลูกในสถานคุ้มครองนั้น ปฏิสัมพันธ์ของเธอกับลูก คือการต้องอยู่กับลูกตลอดเวลาและเป็นไปตามความคาดหวังของเจ้าหน้าที่ “จะลูกไปไหนก็ไม่ได้ก็ต้องอยู่กับลูก ลูกหลับก็ต้องอยู่กับลูก เวลาลูกหลับหนูก็อยากไปนุ่นไปนี่ก็มันหลับ แต่เค้าก็อยากให้หนูต้องอยู่กับลูก เค้าอยากให้หนูสนใจลูกตลอดเวลา เดี่ยวแม่เค้าก็จะมาพูดแล้วว่าหนูไม่ใส่ใจลูก”

จากปฏิสัมพันธ์ที่เธอจะต้องทำให้องค์กรเห็นว่า เมื่อกลับออกไปแล้วเธอจะไม่ไปกระทำผิดอีก

“เค้าก็มีถามนะค่ะ ว่าออกไปเนี่ย จะไปทำอีกไหม หนูก็จะบอกว่าไม่ทำแล้วค่ะ เค้าก็ว่าส่วนน้อยนะที่จะไม่ทำ เด็กที่นั่นส่วนมากออกไปก็ไปทำแบบเดิม หนูก็เข้าใจ มันมันเรื่องของเค้า แต่นี่มันเรื่องของหนูแต่ละคนก็ไม่เหมือนกันใช่ไหมค่ะ ชีวิตคนเราไม่เหมือนกัน อย่างบางคนออกไปเนี่ย ที่ทำแบบนี้เพราะว่าต้องการเงินพ่อแม่ไม่ให้ใช่ไหมค่ะ แต่อย่างที่หนูออกไปหนูไม่ทำแล้ว เพราะว่าหนูมีลูก แต่พวกเค้าไม่มีมันต่างกัน เพราะเรามีลูก ถึงหนูไม่มีลูกหนูก็ไม่ทำ” พร้อมกับเล่าว่าเพื่อนคนอื่นๆนั้นเมื่อกลับออกไปจะทำในสิ่งที่ผิดอีก “ก็อย่างเพื่อนๆในกลุ่มบอกว่าออกไปจะกลับไปทำนู่นนี่นั่น แต่สำหรับหนูหนูว่าไม่ถูกคงไม่กลับไปทำแล้ววะ พอเค้าถามว่าทำไม หนูก็ว่า มันอยากติดอีกหรือ หนูไม่เอาแล้วนะ แค่นี้ก็พอแล้ว” สะท้อนถึงความรู้สึกเกรงกลัวในการกระทำผิด และความเจ็บช้ำไม่อยากจะมาติดสถานแบบนี้

“...ไปเอาลูกมาให้พี่เค้าดู เอามาให้พี่เค้าดูพัฒนาการ” คือการเอ่ยปากของพี่นี่เพื่อบอกตอให้ให้นำลูกมาให้ผู้เขียนดูต่างๆที่ลูกยังหลับอยู่ “แม่ ให้ทำยังไง ปลูกเหรอ...มันคงตื่นล่ะละ ป่านี้นอนนานมันไม่ใช้เวลานานอน เดี่ยวจะกินข้าว เราต้องฝึก เข้าใจนะ” จากคำพูดของพี่นี่ มีนัยของการเข้มงวดต่อระเบียบการณเวลากฎเกณฑ์ในองค์กร ไม่เว้นแม่แต่เด็กเล็ก ซึ่งถือเป็นบุคคลที่อยู่ในความดูแลและองค์กรจะต้องทำการจัดเวลาเช่นเดียวกัน

บริบทภาพที่เห็นตออุ้มลูกเข้าในห้อย เป็นภาพของแม่ที่ผอมยาวโคร่งร่างเล็ก แต่ในวันนี้ดูมีน้ำมีนวลขึ้น กำลังอุ้มลูกผิวพรรณขาวเหลือง ใส่ชุดเด็กเป็นชุดสีมีสีสันดูฉลาดสดใส ใต้ต้นมีอาคารรุ่งเรืองหวานนอนอยู่ และยังรู้สึกงงๆกับการต้องถูกปลูกมาให้ผู้เขียนได้ยลโฉมจากคำสั่งของพี่นี่ พร้อมกันนั้นพี่นี่ก็พูดในเชิงเปรียบเทียบกับผู้เขียนว่า “จริงๆ เลี้ยงให้ดีมัน โอเคนะ” พร้อมกันนั้นก็พูดกับตอว่าหน้าของใต้ต้นเป็นรอย ตอเลยพูดสวนขึ้นมาว่า “หน้ามันเพิ่งตื่นไง แม่บอกให้หนูไปปลูก หนูปลูกเลย”

ใต้ต้นคือเด็กผู้ชายผิวขาวเหลือง ใบหน้าคล้ายเด็กผู้หญิง โดยภาพรวมของใบหน้าหน้าบ่งบอกว่า เป็นเด็กที่มีเชื้อสายจีน “เขาได้พ่อความขาว แต่ส่วนมากโคร่งหน้าได้หนูหมดเลย ได้สีผิวพ่อ ส่วนสูงก็น่าจะได้หนูหมดเลย เพราะพ่อเขาเตี้ย” ใต้ต้นนั้นรูปร่างกำลังน่ารักแต่ไม่ได้อ้วนท้วนจ้ำม่ำมาก ในวันนี้แต่งตัวเสื้อผ้าคูติ ไม่มอมแมม ซึ่งได้รับจากกองพัสดุโดยได้มาจากการรับบริจาค “...ถึงบอกว่าจากผลผลิตอันยาวนานมันก็โอเค แต่ถ้าปล่อยไปอยู่บ้านนอกมันอาจกระมอมกระแมมยิ่งกว่านี้อีก” ในบริบทของการที่มีเด็กเล็กร่วมอยู่ในวงสนทนาด้วยนั้น จึงทำให้ทั้งผู้เขียน ตอและพี่นี่กำลังเล่นกับใต้ต้น “ติดกิ๊บใหม่ เกล้าจุกใหม่ เป็นกะเทย” คือคำพูดของพี่นี่ที่ขบสอใต้ต้นจากการที่หน้าตาของเด็กคล้าย

ผู้หญิง “มันกลัวผู้ชาย กลัวมันจะเป็นคู่คนนะ” พร้อมกันนั้นก็โอ้อวดไต่ต้อนว่าผิวพรรณเด็กนั้นดี จนต้องต้องพูดเชิงติดตลกขึ้นมาว่า “เลี้ยงดีมีแม่หลายคน” ซึ่งในวันนั้นผู้เขียนได้เห็นภาพความสัมพันธ์ของตอง ฟินี ที่มีต่อไต่ต้อน ซึ่งมีหลายบทสนทนาแต่ผู้เขียนขอยกตัวอย่างถึงความน่ารักของไต่ต้อนไว้ ดังนี้ “ไต่ตอง แกเลี้ยงมัน ห้ามให้มันเป็นกระเทยนะเว้ย”, “แม่เลี้ยงนี้เวลามันจับของมันจับแบบคิดนิ้วกริคราย”, “อยู่กับผู้หญิงเยอะ มันแหละ จะทำยังไงก็ได้ ให้มันแมนๆ อย่าเป็นกระเทยเป็นคู่ค ตอนนี้นิ้วมันไต่ตอง นิ้วชี้ กระดกขึ้นมาเชียว มันจะกลายเป็นปัญหาสังคม” อย่างไรก็ตามคำพูดของฟินียังคงแฝงฝังความคิดแบบชนบในการอบรมสั่งสอนเด็กที่อยู่ในความดูแล

ฟินีกล่าวกับผู้เขียนในทำนองที่ว่าอยากส่งไต่ต้อน ไปให้ยังศูนย์เด็กเล็กก่อนเพื่อให้ตองได้ทำกิจกรรมในบ้านได้เต็มที่ โดยให้เหตุผลที่ควรจับแยก เพราะไต่ต้อนเลิกกินนมแม่แล้ว แต่ตองก็พูดสวนขึ้นมาว่าปัจจุบันตนยังให้นมลูกอยู่ ลูกยังไม่ย่ำนม จนฟินีต้องพูดตองไปว่า “มันก็เลิกได้อยู่แกไม่ต้องมาอ้าง เพราะแกอยู่ก็ไม่ได้ให้กินร้อยเปอร์เซ็นต์” อีกเหตุการณ์หนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความน่าเชื่อถือในคำพูดของตอง จนฟินีต้องกำชับกับผู้เขียนว่า “อย่าไปเชื่อมันมาก” นั่นคือฟินีอยากให้ตองเรียนให้จบ กศน. เพราะตอนนี้ตองไม่ได้เรียน เพราะต้องมาติดดูแลลูก ตองจึงรีบพูดขึ้นมาว่า “เรียนค่ะแม่เรียน กศน.” ฟินีจึงพูดตองขึ้นมาว่า “เพิ่งจะเรียน สิ่งที่มีมันพูดต้องหารสอง”

ในด้านของความไว้วางใจขององค์กร เมื่อพิจารณาจากข้อมูลของพฤติกรรมตองที่กระทำกับลูก นั้น ทั้งตาเฮง ย่าต้อย ก็จะรับฟังข้อมูลมาจากฟินีและจากเจ้าหน้าที่ในบ้านทุกคน “...อย่างตอนนี้ พฤติกรรมเค้าไปลงกับลูกหมดเลย มีอะไรไม่ฟังพอใจดีลูก มันไม่เหมาะไม่ควรนะ คืออย่าไปเชื่อมันมาก...ข้อสำคัญปล่อยปละละเลยลูกให้คนอื่นเลี้ยง ซึ่งเราประสบปัญหาอย่างสูงเลยนะ เราคุยกับทางครอบครัวเค้าแล้วให้ไปเตรียมเอาลูกออกไปก่อนเพราะเจ้านี่ การเรียนยังไม่มีไม่ได้ วยไม่ได้ มันจึงจะเป็นภาระครอบครัว” เป็นการแสดงถึงความไม่ไว้วางใจ หรือไม่เมตตาในตัวในความหมายของฟินีนั่นเอง

อย่างที่กล่าวไปในตอนแรกแล้วว่าบริบทขององค์กรที่ต้องอยู่นั้นเป็นองค์กรของรัฐที่ไม่ได้เป็นในเรื่องของการสังคมสงเคราะห์เน้นการให้บริการแต่อย่างใด เพราะอย่างที่ทราบกันว่าเงื่อนไขปัจจัยของการเข้ามาสู่องค์กรของตองมาด้วยเรื่องของการผิดกฎหมาย ฉะนั้นถึงแม้ว่าตองจะอยู่ในความคุ้มครองดูแลจากที่นี่ยานเพียงใด ก็ไม่สามารถที่ทำให้เกิดความรู้สึกของความเป็นบ้าน เป็นแหล่งที่พึ่งในยามที่ชีวิตต้องเจอวิกฤตอีกอย่างแน่นอน ซึ่งถึงแม้ความรู้สึกของเธอจะเรียกเจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์เกือบทุกคนว่า “แม่” เพื่อในความหมายของการเคารพและเพื่อแสดงรูปแบบนัยยะความสัมพันธ์ทางการปกครองเป็นการลดช่องว่างแบบผู้ดูแลกับผู้ที่อยู่ในความดูแลก็ตาม

ดังนั้นสำหรับตอง ถึงแม้ว่าเรื่องราวในชีวิตของเธอจะมีช่วงเวลาที่ไม่แน่นอนเท่ากับกรณีของแม่ขาว แต่เรื่องราวในชีวิตกว่าจะมาถึงการกลายเป็นแม่เลี้ยงเดี่ยวที่เผชิญวิกฤตความเป็นแม่ในสถานคุ้มครองของรัฐเช่นนี้ ก็นับว่าเป็นเรื่องราวชีวิตที่โหดโชนมากเมื่อเทียบกับวัยรุ่นหญิงในวัยเดียวกันกับเธอ จากเรื่องเล่าที่ผ่านมานั้นพบว่า ตองนั้น ไม่ได้มีความสนใจในการที่จะเข้ามาอยู่เพื่อได้รับความ

ช่วยเหลือในองค์กรในฐานะของการเป็นแม่ในภาวะวิกฤตหรือแม่คนเดียวที่เลี้ยงลูกในสถานคุ้มครอง
นับจากความรู้สึกแรกที่มีแต่การต่อต้านชัดเจนทั้งสีหน้าและแววตา ทั้งความรู้สึกนึกคิดภายในจิตใจ ว่า
คนนั้นจะต้องทำแท้งอย่างแน่นอน จวบจนเมื่อเพื่อนและบริบทต่างๆ เอื้อให้เธอเปิดรับและยอมรับต่อ
วิกฤตเรื่องของการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์นี้ จากเรื่องราวของตองที่สื่อออกมาให้ผู้เขียนรับรู้ในวันนี้
ไม่ได้แสดงให้เห็นถึงสีหน้าแววตาของความเศร้าและความวิตกกังวลใจอีกต่อไป เธอมีแต่ความคิดที่
อยากออกไปจากที่นี่ เพราะที่นี้ก็เปรียบเหมือนคุกตระวางที่ปิดกั้นอิสระเธอจากโลกภายนอก มีคำพูดหนึ่งที่
ตองพูดกับผู้เขียนว่า “หนูเนี่ย เป็นแม่ที่เลี้ยงลูกอยู่ในนี่เป็นคนสุดท้ายเลย คนอื่นที่เข้ามาหลังหนูมัน
ออกไปก่อนหนูอีก หนูก็ทำอะไรไม่ได้ ได้แต่เฉยๆ” (น้ำเสียงเชิงพูดเล่น เชิงบ่นน้อยใจ) จึงเป็นที่รู้กัน
ระหว่างผู้เขียนและตองยามเมื่อทุกครั้งที่มีผู้เขียนมีนัดไปสัมภาษณ์ตอง ก็อดที่จะแซวตองไม่ได้ทุกครั้งว่า
ยังไม่ได้ออกไปอีกหรือ หรือ เมื่อไหร่จะได้ออกไป ซึ่งเมื่อตองได้ยินดังนั้นก็จะมีอาการมองด้วยสายตาที่
ค่อนข้างเขียนทันทีตามประสาเด็กวัยรุ่น พร้อมกับพูดกับผู้เขียนด้วยคำพูดที่ตัดพ้อว่า “โธ่ ! พี่หนูอยาก
ออกไปแล้ว แต่แม่เค้ายังไม่ให้ออก”

4.1.6 ตรวจสอบความน่าเชื่อถือในข้อมูลของ “ตอง”

จากข้อมูลในบทที่ผ่านมา เกี่ยวกับลำดับขั้นวันเวลาที่เธอเล่าให้ผู้เขียนฟังว่าถูกจับกุมเข้ามาโดย
ตลอดระยะเวลาที่อยู่ในนี้เดือนกว่า เจ้าหน้าที่นักสังคมสงเคราะห์ทุกคนไม่มีใครทราบเลยว่าเธอกำลัง
ตั้งครรภ์อยู่ นอกจากเพื่อนๆ ในองค์กร ถึงแม้เธอจะบอกกับผู้เขียนว่าได้ถูกส่งไปตรวจแต่ก็ไม่ว่าอะไร
ตรวจไม่เจอ ทั้งนี้ผู้เขียนเกิดความฉงนคิดขึ้นมาได้ว่าข้อมูลที่ตองให้ในเรื่องการปิดบังองค์กรเรื่องการ
ตั้งครรภ์จนเจ้าหน้าที่มาทราบทีหลังก่อนเธอคลอดแก่ไม่กี่วัน เป็นไปไม่ได้เลยที่เดียวกับความน่าเชื่อถือ
ในข้อมูลข้างต้นนี้ เมื่ออาจารย์ที่ปรึกษาได้บอกให้ผู้เขียนกลับมาค้นหาความจริงและตรวจทานข้อมูลให้
แน่ชัดอีกครั้ง จึงทำให้ผู้เขียนเลือกค้นหาความจริงจากผู้ให้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้ โดยการโทรกลับไปหา
พี่นี่อีกครั้งหนึ่งในวันที่ 31 มีนาคม 2559 หลังจากห่างหายจากการเก็บข้อมูลครั้งสุดท้ายที่องค์กรตั้งแต่
เดือนพฤษภาคม 2558 ทำให้ได้ข้อมูลเป็นข้อเท็จจริงที่สำคัญและถือเป็นการอัปเดตชีวิตของตอง ณ
ปัจจุบันหลังจากออกจากที่นี่ไป ซึ่งจากข้อมูลจากผู้เขียนได้รับจากตองนั้น คือ เธอได้เสียบกับตาเองในเดือน
เมษายน ปี 2556 ถูกตำรวจล่อซื้อจับกุมได้วันที่ 18 พฤศจิกายน 2556 เข้าอยู่ในความดูแลวันที่ 19
พฤศจิกายน 2556 และคลอดลูกในวันที่ 30 ธันวาคม 2556 “... ตอนที่หนูได้กับเค้า เค้าเป็นคนเดียวที่หนู
ได้ ณ ช่วงเวลานั้น ไข่กะ วันที่ได้กับเค้าวันที่ 9 เมษายน พฤษภาคม วันที่ประมาณ 4-5 พฤษภาคม หลังจาก
นั้นหนูก็ไม่ได้กับเค้าเลย แล้วหนูก็ขึ้นมาทำงานนี่นะกะ งานที่หนูถูกจับ” โดยถึงแม้พี่นี่จะจำไม่ได้ว่าตอง
เข้ามาในความดูแลขององค์กรเมื่อวันไหน แต่พี่นี่ก็ยืนยันแน่ชัดว่าเป็นไปไม่ได้เลยว่าที่เด็กเข้ามาแค่เดือน
เดียวแล้วจะคลอดลูกเลยโดยที่องค์กรไม่ทราบ ดังนั้นข้อสันนิษฐานของผู้เขียนก็คือ ถึงแม้จะไม่รู้แน่
ชัดเจนว่าตองถูกจับกุมในวันไหนและถูกส่งเข้ามายังองค์กร โดยทันทีหรือไม่ แต่ที่แน่ๆ นั้น ว่าช่วงที่ต้อง
กำลังตั้งครรภ์อยู่ เธอก็กำลังรับแขกขายบริการอยู่ด้วย ส่วนการที่เธอบอกกับผู้เขียนว่าตนเองนั้นไม่รู้ว่

กำลังตั้งครรถ์อยู่ จนกระทั่งเข้ามาอยู่ในองค์กรนั้น ผู้เขียนสันนิษฐานว่าเธออาจจะกำลังโกหกผู้เขียนอยู่ สำหรับข้อมูลส่วนที่ว่าจะต้องถูกส่งไปยังหน่วยงานไหนก่อนที่จะมาถึงมือที่นั่น พี่นี่ก็ไม่อาจทราบได้ “... ก่อนหน้านั้นที่เด็กถูกจับ จะถูกส่งไปพักยังหน่วยงานไหนนั้น เราไม่รู้ เพราะเราเป็นหน่วยงานตั้งรับ และการทำงานแต่ละสน. ก็จะแตกต่างกันไป ไม่เหมือนกันว่าเค้าจะส่งเด็กไปที่ไหนก่อน เราจะไม่ทราบการทำงานในส่วนนี้ แต่เมื่อเข้ามาที่นี่ เราจะนำเด็กไปตรวจร่างกายที่โรงพยาบาลนะค่ะ เพราะว่าองค์กรเรา มันเกี่ยวกับเรื่องเพศนะค่ะ ก็ต้องตรวจโรคทางเพศสัมพันธ์ ส่วนเด็กคนไหนที่มีภาวะเสี่ยงก็จะบอกกับพยาบาลว่าช่วงนี้เม็นส์ขาดไม่มาก็เดือนๆเราก็จะส่งไปตรวจนะค่ะ ”

จากข้อมูลข้างต้นนี้เป็นภาพสะท้อนให้เห็นว่าต้องโกหกอีกแล้วและไม่ได้รับความเชื่อถือในด้านคำพูดจากพี่นี่เลย สอดคล้องกับข้อมูลของพี่นี่ที่บอกกับผู้เขียนว่า “อย่าไปเชื่อคำพูดมันมาก หรือ คำพูดมันต้องหารสอง” กระนั้นในอีกด้านหนึ่งการโทรกลับไปหาพี่นี่เพื่อตรวจสอบข้อมูลในส่วนนี้ทำให้ผู้เขียนรู้สึกตัวเองทำผิดพลาดอย่างมากในการละเอียดใจตรวจทานข้อมูลสำคัญตรงจุดนี้จากผู้ที่มีความน่าเชื่อถือในการให้ข้อมูลที่สำคัญ เพราะผู้เขียนมัวแต่มุ่งสนใจข้อมูลที่ออกมาจากกรณีศึกษาเป็นหลักเท่านั้น ซึ่งในระหว่างการพูดคุยทางโทรศัพท์แต่เวลาไม่ถึง 10 นาทีของผู้เขียนกับพี่นี่ในครั้งนี้ ก็ได้ทำให้ผู้เขียนรู้สึกตัวเองถูกมองด้วยภาพการทำงานในแง่ลบจนสิ้นคลอนไปถึงสถานภาพการเป็นนักมานุษยวิทยาหรือความเป็นนักวิจัยของผู้เขียนอย่างมากทีเดียวที่ปล่อยปละละเลยข้อมูลในส่วนนี้มานานมาก ซึ่งพี่นี่ยังพูดในเชิงบอกเป็นนัยคำนิผู้เขียนอยู่ในที่ว่า “ก็เนี่ยนะค่ะ ถึงได้บอกอย่าไปเชื่อคำพูดเค้ามากค่ะ บางทีเด็กก็พูดอะไรที่ไม่ใช่ความจริง เราถึงได้บอก ระหว่างที่คุยกันกับเด็กทางเราไม่ทราบนะค่ะ ว่าคุยอะไรกันบ้าง เพราะเป็นไปไม่ได้เลยที่ทางเราจะไม่รู้ เพราะนี่มันคือหน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวกับเพศ ดังนั้นเด็กทุกคนจะต้องถูกส่งไปตรวจร่างกายก่อนนะค่ะ ว่าเค้าถูกข่มขืนมา หรือถูกกระทำมา ” เมื่อผู้เขียนถามถึงตอว่าตอนนี้เป็นอย่างไบบ้าง ก็ได้คำตอบและมุมมองอันสะท้อนภาพความเป็นนักสังคมสงเคราะห์ของรัฐเช่นเดิม แม้ว่าผู้เขียนจะไม่ได้คุยกับพี่นี่มาหลายเดือนแล้วก็ตาม “...ตอนนี้เค้าออกไปแล้วค่ะ ออกไปนานแล้ว เท่าที่ทราบรู้สึกว่าจะมีแฟนใหม่แล้วนะ ก็วัยรุ่นนะเนาะ ยังไม่แมททัวร์ ตอนนี้เค้าก็ 18 ปีแล้วด้วย ส่วนถ้าจะโทรไปก็ไม่ว่าตอนนี้เค้าเปลี่ยนเบอร์ใหม่ไปแล้วหรือยังนะค่ะ ” จะเห็นได้ว่าพี่นี่ก็ยังคงคิดใช้คำว่าแมททัวร์กับตออยู่ดี และจากคำพูดนี้ของพี่นี่ก็ทำให้ผู้เขียนตระหนักได้ว่าสิ่งที่ผู้เขียนได้ข้อมูลในส่วนเรื่องความน่าเชื่อถือของตอ หรือความกลัวของพี่นี่ว่าตอจะทิ้งลูกและอื่นๆที่อาจเป็นภาวะเสี่ยงของเธอยามเมื่อออกจากองค์กรไปตามที่พี่นี่คิดกลัวมาตลอดนั้น ในที่สุดก็มีแนวโน้มกลายเป็นความจริงขึ้นมาบ้างแล้ว

ถึงแม้ผู้เขียนไม่สามารถที่จะตรวจสอบข้อมูลได้ตามความเป็นจริง แต่จากข้อมูลที่รับทราบว่าตอโกหกหรือไม่เล่าข้อเท็จจริงให้ผู้เขียนฟังในเรื่องของการรับรู้ว่าคุณเองตั้งครรถ์ตั้งแต่เข้ามาในองค์กร

นั่น แสดงถึงความไม่สนใจที่จะรู้เลยว่ามี การเปลี่ยนแปลงอะไรกับร่างกายตนเองหรือรู้แล้วแต่กลับ ปฏิเสธมัน นั่นก็แสดงให้เห็นว่าต้องไม่ได้สนใจหรือไม่ได้อยากมีความเป็นแม่

4.2 วิกฤตความเป็นแม่ของ “ตอง”

จากข้อมูลเรื่องเล่าและมุมมองจากคนรอบข้าง ทำให้เห็นว่าครอบครัวไม่ว่าจะเป็นครอบครัวเดิม หรือครอบครัวใหม่ที่ต้องเข้าไปสัมพันธ์ เป็นปัจจัยที่ทำให้เห็นถึงการผลักดันมาสู่วิกฤตในชีวิต และ โดยเฉพาะวิกฤตความเป็นแม่ในฐานะของการเป็นผู้หญิงชั้นล่าง เนื่องมาจาก การที่ครอบครัวไม่ได้มี ทรัพยากรแรงสนับสนุนที่เพียงพอต่อความต้องการให้กับตองได้ เช่น เรื่องของความรักความอบอุ่น การเงินเศรษฐกิจ วิชาความรู้ ถึงแม้วิกฤตความเป็นแม่ของเธอจะผูกติดกับความเป็นครอบครัวเดิมรวม ไปถึงผู้เป็นพ่อของลูกที่มีส่วนในการเข้ามาดูแลบ้างตามช่วงเวลา แต่ผู้ที่มีบทบาทสำคัญก็คือองค์กรใน การทำให้วิกฤตความเป็นแม่ของตองคลี่คลายไปได้ ซึ่งความเป็นแม่ในที่นี้ ประกอบด้วย การรับรู้ร่างกาย ของตัวเอง ความพร้อมหรือไม่พร้อมของตนเอง รวมถึงความรู้สึกกลับแลกลับไปมา ตั้งแต่ความรู้สึกอยาก มีหรืออยากเอาออก ซึ่งในแต่ละช่วงเวลาความรู้สึกรุนแรงในวิกฤตก็จะแตกต่างกันไป

เมื่อวิกฤต คือ สิ่งที่ไม่พึงปรารถนา ไม่ต้องการ ฉะนั้นความรู้สึกของผู้หญิงเมื่อรับรู้ว่าเป็นตนเอง กำลังตั้งครรภ์โดยไม่พร้อม จึงนำมาสู่ความเครียด ทุกข์ใจ วิตกกังวล อย่างที่ผู้เขียนได้เคยกล่าวไปแล้ว นั้นว่าวิกฤตของตอง คือการไม่พร้อมที่จะเป็นแม่ ดังนั้นความรู้สึกของระดับความรุนแรงที่เกิดขึ้น ตอง จึงให้วิกฤตแก่ช่วงเวลานี้มากที่สุด

กล่าวได้ว่าวิกฤตของตองในช่วงเวลานี้สัมพันธ์กับ “ความเป็นผู้หญิง” นั่นคือ ผลจากการใช้ ความเป็นเพศหญิงและเรื่องเพศ (sexuality) จนนำมาสู่วิกฤตของการกำลังจะเป็นแม่ที่เกิดขึ้น เพราะใน กรณีของตองวิกฤตความเป็นแม่ของตองสัมพันธ์กับความเป็นเพศ นั่นคือ การที่ผู้หญิงพร้อมที่จะมี เพศสัมพันธ์ มีแรงดึงดูดทางเพศ สิ่งนี้คือสิ่งที่ตรงข้ามกับความเป็นแม่ เพราะความเป็นแม่ คือ การปล่อย เนื้อปล่อยตัว ปล่อยร่างกายตนเอง ไม่สนใจดูแลรูปร่าง เน้นแต่การเลี้ยงดูลูกให้นมลูก ซึ่งการที่ผู้หญิง หลังจากคลอดบุตรแล้วต้องรอเวลาสักพักเพื่อจะไปมีเพศสัมพันธ์ใหม่ ดังนั้นการประเวณีของหญิงที่มี ลูกแล้วกับที่ยังไม่มีจึงไม่เหมือนกัน เพราะฉะนั้น ความเป็นเพศหญิงของตองจึงมีความสำคัญในแง่ที่ว่า หากมองตามช่วงเวลา ตองให้ความหมายแก่ sexuality ของเธอว่าเป็นความรัก เธอโหยหาสิ่งนี้มาก เพราะ พื้นฐานครอบครัวที่แตกสลายขาดความอบอุ่น ตองจึงแสวงหาสิ่งยึดเกาะ แต่ทว่าความรักของเธอกลับถูก ฉวยใช้เป็นเครื่องมือเพื่อเอาผลประโยชน์ ซึ่งตองให้ความสำคัญกับความรักมากจนกระทั่งไม่แคร์ว่า เรื่องเพศของตนเองถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมือทำให้เธอเสียเปรียบและถูกเอาเปรียบอย่างรุนแรงในเชิงใน เรื่องเพศของตน เพียงเพราะเธอบูชาความรักโดยไม่สนใจว่าร่างกายและประเวณีของตนเองจะถูกทำให้ เป็นสินค้า

สำหรับความรู้สึกที่เธอมีต่อตาสงนั้น คือ เธอไม่ต้องการตาสง แต่เรื่องเพศของเธอถูกใช้ เธอไม่พร้อมที่จะเป็นแม่ เมื่ออยู่ในสถานท้องครรภ์ของรัฐแห่งนี้ เธอต้องแสดงออกว่ารักลูก เพื่อเป็นการทำตามบรรทัดฐานและเพื่อการจะได้ออกไปจากที่นี่ได้เร็วขึ้น โดยการให้ลูกมาเป็นเครื่องมือต่อรอง และใช้ตาสงเป็นสะพานเพื่อการออกไปจากที่นี่ แต่สำหรับในด้านความรู้สึกของตาสงนั้น คือ รักและต้องการประเวณีจากตอง พร้อมกับต้องการความเป็นครอบครัวและความเป็นแม่ด้วย

ตองได้ใช้การคาดการณ์ต่ออนาคตในการเล่าเรื่องราวว่าหากได้ออกไปจากที่นี่ ว่าการเลี้ยงดูลูกพร้อมกับขายของไปด้วยจะทำให้เสียลูกค้า จึงต้องบอกว่าไม่ใช่ลูก ทั้งนี้เธอก็ตระหนักว่าเรื่องเพศของเธอ คือ ทรัพยากรเดียวที่ตนเองมีอยู่ ดังนั้นคำพูดที่ว่า ถ้าผู้ชายมาซื้อของแล้วจะมองว่าเธอมีลูกแล้ว และรังเกียจเธอไม่มาช่วยอุดหนุนซื้อของ คือ การแสดงให้เห็นถึงทรัพยากรหรือทุนของเธอ 2 อันที่กำลังปะทะกันอยู่ สิ่งแรก คือ ลูกแต่ก็มีความรู้สึกกลัวลูก ถูกกลายเป็นภาระ และอย่างที 2 ก็คือ ทุนของความเป็นผู้หญิงและเรื่องเพศ คือ sexuality ที่จะนำพาตนเองไปหาผู้ชายคนใหม่ กล่าวโดยรวมคือสำหรับความสัมพันธ์ของตองกับตาสงนั้น ทุนในเรื่องเพศกับเรื่องลูก คือ ทุนที่จะใช้ต่อรองกับตาสง แต่กับผู้ชายคนอื่นหรือลูกค้า ทุนของเธอจะเหลือแค่ sexuality ส่วนลูกจะกลายเป็นภาระทันที ดังนั้นวิกฤตความเป็นแม่และตัวตนของตองจึงสัมพันธ์กันอย่างมา

ในระยะยาวจึงเกิดการขัดแย้งเสียดสีกันระหว่างความเป็นแม่ กับการมีลูก เกิดวิกฤต ความตึงเครียด เสียดสีกับตัวตนในอนาคตที่จะเอาเรื่องเพศความเป็นหญิงของตนเป็นทุนในการต่อรอง พร้อมกับ การนำเสนอภาพการใช้ชีวิตในฐานะความเป็นแม่ในอนาคตของตน ฉะนั้นในกรณีของตอง วิกฤตความเป็นแม่จึงเป็นภาพฉายในอนาคตที่รออยู่ ทั้งนี้กรณีของตองเป็นเพียงภาพตัวอย่างหนึ่งของผู้หญิงชนชั้นล่างที่เกิดวิกฤตความเป็นแม่เท่านั้น

4.3 กระบวนการเปลี่ยนผ่านตัวตน

4.3.1 จุดเปลี่ยนของตอง: รับรู้การตั้งครรภ์

ช่วงแรกของการเข้ามาสู่องค์กรนั้น เป็นการเข้ามาโดยไม่สมัครใจ ยิ่งรับรู้ว่าตนเองเกิดการตั้งครรภ์ขึ้น ซึ่งเป็นครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ ยิ่งเกิดเป็นวิกฤตเมื่อไม่สามารถทำตามอิสระในการที่จะทำแท้งได้โดยง่ายด้วยระเบียบกฎหมายและการถูกเฝ้าจับตามองจากบุคคลในองค์กรตลอด ไม่ว่าจะเป็นจากสายตาของเจ้าหน้าที่และโดยเฉพาะเพื่อน

สำหรับตองนั้นการต้องอยู่ในนี้ เธอไม่ได้รู้สึกถึงความ เป็นครอบครัวเลยแม้แต่นิดเดียว องค์กรก็คือองค์กร มีขอบเขตของความสัมพันธ์และรูปแบบเฉพาะทางการ ยิ่งการติดอยู่ที่นี่มากเท่าไร เธอยิ่งรู้สึกเบื่อหน่ายและอยากออกไปข้างนอกให้เร็ว

การอยู่ในองค์กรของรัฐที่นี้ต้องต้องใช้ชีวิตตามระเบียบกฎเกณฑ์และเวลา ในช่วงนี้ต้องบอกกับผู้เขียนว่าเธอทำอะไรไม่ได้จากปัญหาและวิกฤตที่รุมเร้าทั้งการต้องเข้ามาอยู่ที่นี้โดยไม่สมัครใจ การตั้งครรภ์ขึ้นมาอีก แฟนก็ยังติดคุกอยู่ วิธีการที่เธอทำได้ ณ ตอนนั้นก็คือ “... ร้องไห้ค่ะ แต่ก็ไม่ปรึกษาใครคะนอนอยู่คนเดียว ไม่คุยกับใครเลย” พร้อมกับอธิบายความรู้สึกว่า “ตอนแรก อึดอัดมาก เพราะอย่างการอยู่ที่โน่น (บ้านปรางค์) มันไม่ค่อยมีกฎใช้ไหมคะ แต่กับที่นี้ กฎเวอร์เกินอะไรทำนองนี้ ก็เคยคิดที่จะหนี แต่เค้าก็เล่าให้ฟังว่า การคิดจะหนีไม่รอดหรอก ก็เลยกดดันอยู่อย่างนี้”

การถูกหล่อหลอมภายใต้สถานที่นี้ ทำให้เป็นประเด็นที่ผู้เขียนชวนให้ต้องคิดว่าหากในตอนแรกตนเองไม่ได้ติดเข้ามาอยู่ที่นี้และรู้ว่าคนตั้งครรภ์นั้น เธออาจจะไม่ได้เป็นเหมือนดังเช่นในทุกวันนี้ก็ได้ ซึ่งในบทที่ที่ผ่านมา ผู้เขียนได้นำเสนอไปแล้วว่า เธอคิดจะทำแท้งอย่างแน่นอน “... อยู่ข้างนอกเปลotesๆ ทำแท้งเลยด้วย หรือถึงต่อให้มีลูกออกมาก็จะไม่ได้เลี้ยงลูกด้วยตนเอง ก็จะหนีเที่ยวแล้วฝากให้ญาติพี่น้องเลี้ยง แล้วก็ไปเลย” ส่วนในความรู้สึกที่ว่าภายใต้สถานการณ์ระหว่างภายในกับภายนอกองค์กรนั้นมีความแตกต่างในความรู้สึกนึกคิดและการกระทำของเธอต่อการทำแท้ง “... เพราะการที่เราอยู่ที่นี้แง่หนึ่งคือเราทำอะไรไม่ได้ใช้ไหมคะ ไปไหนก็ไม่ได้ เราจะทำแท้งก็ทำไม่ได้ ไม่ว่าจะโดยวิธีไหนก็ไม่ได้ทั้งนั้น แต่ถ้าอยู่ข้างนอกอย่างเนี่ย จะไปหาหมอ หรือจะซื้อยามาขับเลือดมันก็สามารถทำให้เราได้ คือมันมีให้เราทุกอย่างแต่กลับที่นี้มันไม่มีให้เราเลย” ส่วนในความรู้สึกด้านของจิตใจนั้น เธอเล่าว่า “ด้านความรู้สึกก็มันแบบเราก็จะรู้สึกกดดันเมื่ออยู่ที่นี้ แบบ โอ๊ย กูจะทำไงดีวะ ต่างจากข้างนอกก็จะรู้สึกเฉยๆ ก็จะเอาออกได้เลย โดยไม่รู้สึกละอาย แต่อย่างที่เราทำอะไรก็ไม่ได้ต้องมานั่งเก็บกด” ซึ่งถ้าทำแท้งสำเร็จ เธอก็จะถูกมองจากสายตาของทุกคนภายในบ้านในเชิงตำหนิ “หนูจะโดนโทษ โคนโทษเสร็จ โคนงคทุกอย่าง แล้วเค้าก็จะมองเราในแง่ที่ไม่ดีประมาณว่าเป็นลูกของตัวเองยังไม่รักเลย ลูกทั้งคน สายเลือดทั้งคน เค้าก็จะมองเราในแง่นี้” และสำหรับในความรู้สึกหลังจากถ้าทำแท้งสำเร็จได้จริงๆ แล้ว เธอก็จะแค่รู้สึกเสียใจบ้างแต่ไม่นานก็จะกลับมาเรริงเหมือนเดิม “... อย่างครั้งนั้นอะ ถ้าเล่นกีฬาแล้วดันแท้งจริงก็อาจจะมิเสียใจแต่ก็เสียใจได้ไม่นานก็จะกลับมาเรริงเหมือนเดิม เพราะลูกมันหลุดออกไปแล้ว” ดังนั้น “ลูก” จึงเป็น “ปัญหาที่ไม่คิดมาก่อน”, “ภาระ”, “สิ่งไม่ต้องการ”, “สิ่งสร้างความอับอาย”, “พันธนาการ” ถ้าทำแท้งได้จะทำและแทบจะไม่ได้มีแอกทางศีลธรรมอยู่กับตนเอง

4.3.2 การยอมรับลูกในท้องและความพร้อมในการเป็นแม่

ช่วงเปลี่ยนผ่าน จนกระทั่งผ่านกระบวนการและขั้นตอนของการหล่อหลอมในองค์กร ผ่านการเป็นแม่ที่คลอดลูกและเลี้ยงดูลูกในองค์กร ต้องบอกกับผู้เขียนว่าในช่วงแรกนั้นคนที่คอยจ้องมองและกดดันเธอนั้นไม่ใช่แม่ๆ ในองค์กร แต่จะเป็นเพื่อนเสียมากกว่าที่คอยช่วยเหลือเธอ และพูดให้เธอคิดได้ “... ครูเค้าก็จะพูดเค้าว่าทำไมไม่รักลูก แต่ถ้าเป็นเพื่อนๆ เค้าก็จะพูดในเชิงแซะเราว่า ลูกมีทั้งคนเขียวนะ” ซึ่งในบริบทที่คอยช่วยเหลือของต่อนั้น เธอเล่าให้ผู้เขียนฟังว่า “หนูมีเพื่อนประมาณ 10 กว่า

คน ส่วนมากเลยที่รุ่นพี่คนหนึ่งเค้าจะบอก คืออย่าเล่นแรงนะ เป็นห่วงเด็กมันบ้าง ถึงมึงจะไม่ได้ทิ้งกับคนที่มึงรักแต่มึงก็ควรที่จะเก็บมันไว้เพราะมันเป็นลูกของเรา คือ เค้าก็จะพูดๆ หนูก็จะบอกว่าเรื่องของหนู หนูก็จะไม่ฟัง เวลาหนูเล่นอะไรเนี่ย ก็จะมีเค้านี้แหละที่คอยไปประคอง เค้าก็จะคอยช่วยเหลือหนูทุกอย่าง จนหนูมานั่งคิดว่าอะไรจะขนาดไม่ใช่ลูกเค้า เค้ายังมาห่วงขนาดนี้ แล้วทำไมกูไม่ห่วงลูกกูเองบ้างวะ” แล้วในช่วงแรกของการอยู่ในบ้านก็จะได้รับความรู้จากกิจกรรมของบ้าน การกล่อมเกลามาจากหมอพยาบาลประจำบ้าน คอยพูดสอนเด็กในบ้านเรื่องของการคลอดลูก การดูแลลูกและการทำแท้งด้วย “...แม่หมอ เค้าก็จะพูดถึงเกี่ยวกับเรื่อง โรค การทำแท้ง เรามีลูก คลอดลูกออกมาเป็นยังไง มีการเอาวิดีโอให้ดู อย่างตอนนั้นก็ยังไม่มีการรู้ว่าหนูท้องก็จะมีกิจกรรมให้ทำ ก็ดูก็ได้รู้ว่าการทำแท้งมันเป็นบาปยังไงก็ดูๆ ดูไปเรื่อยๆแล้วก็นั่งคิด”

ถึงแม้ว่าในช่วงแรกของการเกิดวิกฤตเรื่องของการถูกจับกุมเข้ามายังองค์กร การตั้งครรภ์ และการพยายามหาทางออกโดยการทำแท้งเท่าที่จะทำได้ตามแต่ความอำนวยการของวิธีการที่สามารถจะก่อให้เกิดการแท้งลูกได้ เพื่อเป็นการยืนยันว่าเด็กในครรภ์นั้นเป็นสิ่งที่เธอไม่ได้ต้องการ อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าในตอนแรกต้องจะมีความทัศนคติที่ไม่อยากเก็บลูกไว้ด้วยเหตุผลส่วนตนต่างๆ แต่เมื่อถึงคราที่ตนเองได้รับรู้ว่าเพื่อนเคยคิดที่จะทำแท้งเหมือนกันแต่ภายหลังกลับเปลี่ยนใจไม่ทำ เธอกลับแสดงทัศนคติในเชิงเห็นด้วย “หนูเคยคุยกับเค้า เค้าบอกว่าก็จะทำแท้งเหมือนกันแต่เหมือนมีไรมาดลใจให้ไม่ได้ทำซักรึอย่างจะไปทำๆก็ไม่ได้ไปซักรึ หนูก็เลยบอกเค้าว่าเธอเป็น โชคดีของมึงแล้วไอ้ปลา” อันสะท้อนถึงความคิดของตนเองที่ถกเถียงสวนทางกัน

หรือในบางขณะของชีวิตประจำวันของเธอ “บางทีหนูเดินผ่านที่เค้ามีพวกเด็กเล็กๆ หนูก็ไม่ทันสังเกต ก็จะมีเด็กคนนึงเค้าวิ่งมาหาหนู หนูก็เล่นๆกับเค้าถูกชะตาก็จะเล่นๆไปทุกวันอะไรประมาณนี้ หนูก็เลยเข้าใจว่าการมีลูกมันน่ารัก หนูก็เลยรัก” นอกจากนี้เธอยังหาข้อมูลเกี่ยวกับการท้องและการอยากเก็บลูกไว้เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับความรู้สึกของตนเอง “หนูก็ถามคนที่มึงลูกว่าตอนท้องรู้สึกยังไง เค้าบอกว่าบางครั้งก็อยากเอาออก แต่บางครั้งก็คิดว่ามันก็คือลูกเราดังนั้นความคิดมันก็จะแบบสวนทางไปเรื่อยๆ” ซึ่งก็สะท้อนความคิดถกเถียงสวนทางกันอยู่เช่นกัน หรือในช่วงแรกของการรับรู้ว่าการตั้งครรภ์ เกิดความรู้สึกอยากทำแท้งในทันที แต่พอต้องได้มีปฏิสัมพันธ์ การพูดคุย การรับรู้และเห็นเพื่อนบางคนที่ตั้งท้องในนี้แต่ไม่บำรุงลูก พร้อมกับแสดงทัศนคติว่าคนที่ท้องควรจะบำรุงลูก “... หนูไม่รู้ว่าจะเค้าคิดอยากเก็บหรือไม่เก็บใจ แต่หนูฟังจากเพื่อนเค้าบอกว่าพิมไม่รักลูกไม่บำรุงตัวเองและลูกเลย หนูก็เลยคิดในแง่ของหนูเองว่าคงไม่รักลูกหรืออ้อมถึง ไม่กินยาไม่บำรุงอะไรเลย เพราะคนเราถ้ารักลูกอยากเก็บลูกไว้ ก็จะต้องกินนู่นนี่เพื่อบำรุงไข่ไหมคะ”

4.4 ยุทธวิธี “ตัวตน” ของความเป็นแม่ใน “องค์กรรัฐ”

เมื่อพูดถึงยุทธวิธี หมายถึงวิธีการอันเฉพาะที่ถือเป็นลักษณะการกระทำของบุคคลในการพยายามแก้ไขปัญหาในระดับชีวิตประจำวันที่ต้องเผชิญกับปัญหา หรือถือเป็นเทคนิคบางอย่างในการให้ตนเองสามารถผ่านพ้นเรื่องราวปัญหาตรงนั้นมาได้ ในกรณีของตองและแม่ขาก็เช่นเดียวกัน ต่างก็ต้องมียุทธวิธีหรือวิธีการเฉพาะในการแก้ไขปัญหา เอาตัวรอด อันแตกต่างกันไปตามบริบท

เมื่อมองในประเด็นการสะท้อนตัวตนในฐานะผู้กระทำการทางสังคมของผู้หญิง และการให้นิยามความหมายกับตนเองในฐานะแม่วัยรุ่นที่ต้องเลี้ยงลูกคนเดียวในองค์กร ผู้เขียนพบว่ายุทธวิธีของตองกับองค์กรช่วงแรกจะใช้วิธีการเงียบ การต่อต้านและคือแ่ง ส่วนในด้านภาพลักษณ์ของการต้องเป็นผู้หญิงที่เลี้ยงลูกคนเดียวในสถานคุ้มครองในมุมมองของตอง ในด้านของสังคม ชุมชน พบว่าตอง ยังคงมีความรู้สึกอายเมื่อมีคนอื่นมองยามเวลาที่เธอต้องอุ้มลูกออกไปหาหมอที่โรงพยาบาล เธอจะก้มหน้าก้มตาและไม่ให้ลูกกินนมเลย นอกจากนี้เธอยังเล่าต่อไปอีกว่าหากเมื่อได้ออกจากที่นี่ไปจะไปเปิดร้านขายลูกชิ้นและน้ำปั่น หากเมื่อมีลูกค้าที่มาซื้อของแล้วถามว่าเด็กคนนี้เป็นลูกของใครเธอก็จะตอบปฏิเสธว่าไม่ใช่ลูกของตนเอง แต่เป็นลูกของพี่สาว เนื่องจากเธอให้เหตุผลว่า ถ้าลูกค้าโดยเฉพาะอย่างยิ่งพวกผู้ชายที่มีอายุรู้ว่าเธอเคยมีลูกตั้งแต่อายุน้อย จะมีผลทำให้พวกเขาเหล่านั้นไม่มาซื้อของอุดหนุนเธอ และจะทำให้เธอต้องเสียดุลูกค้าที่มาติดพันเธอไป ซึ่งจากคำบอกเล่าไปถึงอนาคตของตอง ทำให้เห็นมาถึงแม้ว่าตองมีความคิดและยืนยันมั่นคงว่าจะไม่กลับไปขายบริการอีก แต่ด้วยเพราะประสบการณ์ที่ผ่านมาทำให้ทราบว่

การมีผู้ชายที่มีอายุและมีฐานะมาติดพันจะช่วยทำให้ชีวิตของตนไม่ลำบาก ถึงแม้ว่าเธอจะไม่ได้คิดจริงจังอะไรกับคนเหล่านั้นก็ตาม

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าเธอจะใช้ภาพลักษณ์ของความเป็นหญิงค้าบริการมาช่วยดำรงชีวิตของตนและลูกให้อยู่รอดได้ในอนาคต หรือในด้านของความเป็นแม่ที่ต้องเลี้ยงลูกในสถานคุ้มครองตองได้ยกตัวอย่างเรื่องของการให้นมลูกให้ผู้เขียนฟัง ซึ่งตัวของเธอก็มีได้ละเอียดที่จะกระทำในฐานะหน้าที่แม่ แต่ในขณะที่เดียวกันเธอก็ต่อต้านหรือขัดขืนต่อค่านิยมความเป็นแม่ที่ถูกหลักการตามที่องค์กรต้องการให้เป็นด้วย นั่นคือ การที่ต้องอยู่กับลูกตลอดยี่สิบสี่ชั่วโมง ซึ่งในบางเวลาเธอก็มักจะละเมียดกฎเกณฑ์ดังกล่าวนี้บ่อยๆ โดยการฝากลูกให้กับเพื่อนเลี้ยงบ้าง ซึ่งบอกกับเพื่อนว่าตนจะขึ้นไปเก็บผ้า แต่ความจริงแล้วก็คือทิ้งเก็บผ้าไปด้วยแล้วก็เล่นกับเพื่อนคนอื่นไปด้วยเป็นระยะเวลาาน “...ก็อย่างที่คุณบอกว่า อย่างเมื่อก่อนหนูเป็นคนที่ดีเพื่อน อย่างแบบเพื่อนชวนเรียกไป เราไปเก็บผ้า หนูก็จะบอกว่า เองนั้นฝากลูกไว้ก่อนนะ แล้วหนูก็หายไปเป็นชั่วโมง ไปนั่งคุยนั่งเล่นกับเพื่อน ส่วนเพื่อนที่ฝากลูกไว้เป็นรุ่นน้อง ถ้ามันไม่เลี้ยงให้กู มันก็ต้องเลี้ยงให้กู หนูจะเอาแต่ใจ ชอบบังคับเขา”

สำหรับในด้านยุทธวิธีการสร้างความน่าเชื่อถือและไว้วางใจ เพื่อจะทำให้ทุกคนรอบตัวเห็นว่าเธอจะไม่ทิ้งลูก นั่นก็คือการใช้ตาเฮงเป็นเครื่องมือ ที่ซึ่งยุทธวิธีของตองนั้น คือการออกไปจากองค์กร

แล้วเธอก็จะใช้วิธีเกาะตาเฮง นั่นคือการบอกกับพ่อกับแม่และย่าด้วยว่าตัวเธอเลือกที่จะอยู่กับตาเฮง แต่ก็เป็นแค่ในช่วงแรกเพื่อให้ทุกคนไว้ใจก่อนว่าเธอจะเลี้ยงดูลูกด้วยตนเอง

ในฐานะ “แม่” ที่ต้องเลี้ยงลูกเพียงลำพัง ซึ่งพบว่าสำหรับตอง เธอไม่ได้รู้สึกว่าจะต้องเผชิญสถานการณ์หรือความยากลำบากกับวิกฤตความเป็นแม่ในชีวิต เนื่องจากภายในกำแพงรั้วกั้นของสถานคุ้มครององค์กรแห่งนี้ ตองได้ใช้ชีวิตและให้กำเนิดลูกท่ามกลางสภาพแวดล้อมและสังคมที่พร้อมดูแลและช่วยเหลือเธอในการเลี้ยงดูลูกมาโดยตลอด เธอยังคงไม่ต้องรับผิดชอบสิ่งต่างๆมากมาย ซึ่งนับได้ว่าเป็นข้อดีของการคลอดลูกโดยไม่พร้อมในองค์กร ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของเศรษฐกิจปากท้อง หรือบ้านช่อง ด้านอาหารการกินและสิ่งของอุปโภคและสาธารณูปโภค เช่น เสื้อผ้า ข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ เพราะความรู้สึกของตองในแง่ของความรู้สึกเล็กๆ แล้ว เห็นถึงข้อดีของการอยู่ในองค์กรอยู่บ้าง เช่น จากบริบทที่ว่าหากเธออยู่ภายนอก เธอคงจะทำแท้งไปแล้ว จึงทำให้ตองยังไม่ได้รับรู้ถึงสภาพความยากลำบากของการเป็นแม่ที่เลี้ยงลูกคนเดียวหากปราศจากเครือญาติที่เป็นแรงสนับสนุนทางสังคม

ดังนั้นสิ่งที่ต้องรู้สึกและนิยามตนเองให้ผู้เขียนฟังในฐานะแม่ที่เลี้ยงลูกในสถานคุ้มครองก็คือสถานะของการเป็น “แม่ลูกคิด” เท่านั้น คือรู้สึกไม่อิสระ จะไปไหนก็ไปไม่ได้เพราะจะต้องถูกเพ่งเล็งจากเจ้าหน้าที่ในองค์กรทุกคน “... การเลี้ยงลูกคนเดียวมันก็น่าเบื่อนะ เพราะเวลาไปไหนก็จะต้องติดมึง มันจูงมือหนูนะ บอกไปนะ ถามว่าไปไหน มันบอกไป หนูก็ไปแล้วมันก็จูงมือหนูไป ถามว่าอยู่นี่อายไหมก็อายนะ เพราะเห็นเพื่อนมานั่งทำกิจกรรม แต่กูนี่ต้องมาอยู่กับลูกสองคน โดดเดี่ยวเดียวดายไม่มีใครคบ” ดังนั้นคำนิยามที่ตองใช้มองตนเองก็คือ “มีลูกคิดตัวกะ” ซึ่งยุทธวิธีในฐานะแม่ลูกคิดอย่างตองคือการหาอิสระ หาที่ปิดความรับผิดชอบ จะใช้วิธีการหายไปเป็นชั่วโมงๆ เพื่อไปนั่งคุยนั่งเล่นกับเพื่อนและทิ้งลูก

ให้เพื่อนคนอื่นๆเลี้ยง

จากข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าตองในฐานะเด็กวัยรุ่นคนหนึ่งที่ตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ได้ให้กำเนิดลูกเลี้ยงดูลูกในองค์กรของรัฐ จะไม่ได้นิยามตนเองว่าเป็นแม่ที่รับรู้เผชิญปัญหาในการดำรงชีพมากนัก อาจด้วยวุฒิภาวะและสภาพแวดล้อมของการดูแลต่อเหยื่อผู้เสียหายที่ประสบปัญหาสังคมมาแบบตองหรือที่พ่อกับแม่จะเรียกว่าพวกแฝง และจากสภาพแวดล้อมสังคมที่เป็นลักษณะแบบปิดกั้นจากโลกภายนอก ฉะนั้นตองจึงไม่ได้รับรู้ว่าจะต้องเผชิญกับปัญหาชีวิตอะไรมากมาย ทั้งจากมุมมองสายตาจากบุคคลทั่วไปที่ถามว่าพ่อเด็กเป็นใครหรือไปไหน หรือต้องรู้สึกกดดันในเรื่องของหน้าตาภาพลักษณ์ทางสังคม แบบบุคคลภายนอกที่ไม่ได้อยู่ในสถานที่ปิดกั้นเช่นนี้ เหมือนดังในงานศึกษาของพิมพ์รำไพ (2549) ที่กล่าวถึงความวิตกกังวลของผู้หญิงที่ต้องหย่าขาดจากสามีแล้วรับภาระเลี้ยงดูลูกเองอยู่ 2 ประการ 1.) ความเป็นอยู่ในสังคม คือความวิตกกังวลต่อหน้าตาภาพลักษณ์ในสังคม เช่น การเป็นแกล้งคำในสกุลที่มีครอบครัวหย่าร้าง กลัวลูกมีปมด้อยที่ขาดพ่อ เพื่อนล้อ 2.) ความอยู่รอดทางเศรษฐกิจ ความกังวลเรื่องความเป็นอยู่ปากท้องและการศึกษาของบุตร

กล่าวโดยรวมภาพสะท้อนของเรื่องเล่าที่ตองมีต่อตนเอง คือการนิยามความเป็นแม่ในความหมายที่ว่า “กูไปไหนไม่ได้” เนื่องจากเพราะบริบทดังกล่าวข้างต้น การที่มีลูกทำให้เธอไม่อิสระ

และการคลอคลุกในนี้ก็มีส่วนสำคัญที่ทำให้เธอยังไม่สามารถออกไปจากองค์กรแห่งนี้ได้ ถึงแม้ว่าเรื่องของศศิความ เรื่องการค้าประเวณีของเธอจะสิ้นสุดลงไปแล้วก็ตาม

4.5 การวิเคราะห์ตัวตน “ตอง”

หากนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยดูความสัมพันธ์ของปัจจัยเหล่านี้ ได้แก่ การมองตนเองและองค์กร นโยบายหรือมาตรการในการช่วยเหลือขององค์กรและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งเจ้าหน้าที่ เพื่อนในองค์กร ครอบครัว ล้วนเป็นกระชกซึ่งกันและกัน หลังจากนั้นแม้ในภาวะวิกฤตจะประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้น แล้วจึงมียุทธวิธีในการเผชิญปัญหา ทั้งการกระทำ การแสดงออก และความคิดที่แตกต่างกันไป ตามภูมิหลังของครอบครัวและประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านมา

ดังในแนวคิดของจอร์จ เฮอร์เบิร์ต มีด (George Herbert Mead : 1863-1931) และชาร์ลส์ ฮอร์ตตัน คูลีย์ (Charles Horton Cooley : 1854-1929) มีแนวความคิดที่คล้ายกัน ในแง่ของการอธิบายการเกิดความรู้สึกเป็นตัวตนของบุคคล (self) นั้น บุคคลจะต้องมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เกิดการเรียนรู้หรือได้รับการขัดเกลาทางสังคม จากบุคคลอื่นที่เข้ามาร่วมสัมพันธ์ด้วย ทำให้บุคคลนั้นรู้ว่าตนเองคือใคร มีสถานภาพ ตลอดจนบทบาทและสิทธิหน้าที่อย่างไร (ภุทขงค์ กุณฺทลบุตร, 2528 น. 117)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

อายุแรกเกิด-13ปี	อายุ 14-15	อายุ 16-18	อายุ 19
<ul style="list-style-type: none"> - แม่เสียตั้งแต่ยังเล็ก อยู่กับพ่อ คาย่า และพี่สาวกับน้องชาย - พ่อแต่งงานใหม่ - คายเป็นผู้เลี้ยงดู - ไม่ได้เรียนต่อ บอกว่าย่าไม่มีเงิน จบแค่ ป.5 (ตอนยอมรับว่าเป็นคนขาดความอบอุ่น ขาดความรัก เอาใจใส่จากพ่อแม่) 	<ul style="list-style-type: none"> - หนีออกมาอยู่กับแฟน - แฟนพาไปรู้จักคาง - แฟนพาไปปล้น ถูกจับอยู่สถานพินิจ บ้านประณี 1 ปี 3 เดือน - ไปทำงานเป็นเด็กเสิร์ฟและกระเพาะหินอยู่โคราช (อยู่กับคางเอง) - ได้รับการติดต่อจากอดีตแม่แฟนให้มาช่วยประกันตัวอดีตแฟนหนุ่ม - คัดสินใจค้าบริการเอง เพราะได้เงินเร็ว - ถูกล่อซื้อจับกุม (รู้สึกเครียด ตกใจ แต่เคยมีประสบการณ์จากการติดบ้าน ประณีมาก่อนแล้ว) 	<ul style="list-style-type: none"> - เข้ามาอยู่ในองค์กรของรัฐ (ความรู้สึกต่อต้าน ชัดขึ้น สีหน้าแววตา ความคิดอยากหนี) - เริ่มสังเกตความผิดปกติในร่างกาย - วินาทีแรกที่รู้ว่าท้อง ไม่ตกใจเพราะเคยท้องมาแล้ว แต่เครียด อยากทำแท้ง เพราะท้องกับคนที่ไม่ได้รัก - กดดันมากขึ้น เพราะไม่สามารถทำแท้งได้ ใจเสีย โกรธ หงุดหงิด อยากหนี ทำอะไรไม่ได้ - อาศัยการทำกิจกรรมในชีวิตในองค์กรทำให้ห่าง - ได้รับคำพูดเดือนสติ คำปลอบใจจากเพื่อน เจ้าหน้าที่ในองค์กร - เรียนรู้จากประสบการณ์ในระดับชีวิตประจำวันภายในองค์กร การซึมซับบทบาทหน้าที่ความเป็นแม่ 	<ul style="list-style-type: none"> - ปัจจุบันออกมาจากบ้านเกร็ดตระการ - อยู่ในความดูแลของผู้เป็นย่า - คางของพ่อของลูก ส่งเสียดูแล

ภาพที่ 4.1 ประมวลช่วงเวลาเหตุการณ์ลำดับในชีวิตของ “ตอง”

ตารางแจกแจงวิกฤต "ตอง" (วิกฤตของการกำลังจะเป็นแม่)				
วิกฤต		ช่วงเวลา	นิยามตนเอง	การแก้ไขวิกฤต
จิตใจ	1. ความรู้สึกบ้านแตก ขาดความรักความอบอุ่นใน	อยู่กับครอบครัวเดิม	เด็กขาดความรักความอบอุ่น	ยึดโยงความรักกับแฟนหนุ่ม
	2. ไม่อยากเป็นแม่ (ทำร้ายตัวเอง) เพราะท้องกับคนที่ไม่ได้รับรู้สึกอีกอึด คับข้อง	ช่วงของการเข้ามาอยู่ในองค์กรแรกๆ และรับรู้ว่าคุณกำลังตั้งครรภ์	มีลูกติดตัว แม่ลูกติด ลูกคือภาระ	ท้อแท้ วิตกกังวล ทำร้ายตนเอง อยากรู้ออกแท้ง พยายามเอาเด็กออกในช่วงแรก เมื่อปล่อยใจให้คลอคลาย พยายามทำตนเป็นแม่ที่ดี ทำตาม
เศรษฐกิจ	ต้องการหาเงินไปประกันตัวแฟนหนุ่ม	แฟนหนุ่มติดคุก	อีโร่ ผู้แก้ปัญหา	ตัดสินใจขายบริการทางเพศ
สังคม วัฒนธรรม	สิ่งแวดล้อมในองค์กร การถูกบังคับขยัดเยียด	อยู่ในองค์กร ใช้ชีวิตในฐานะแม่	คาดการณ์ในอนาคต เป็นแม่ที่ดี ไม่ทิ้งลูก จะ	แสดงความเป็นแม่ ตามความคาดหวังขององค์กร
	การถูกปิดป้าย ผู้หญิงไม่ดี คำบริการ ตั้งครรภ์ตั้งแต่ยังสาว	การคาดการณ์ต่ออนาคตเมื่อออกจากสถานคุมครอง	ช่วยแก้ปัญหา ยอมเสียสละ ทำดีที่สุดแล้ว	ยึดโยงความอยู่รอดในอนาคตกับตนเองและลูกเป็นเครื่องมือในการจะได้ออกไปจากองค์กรเร็ว

ภาพที่ 4.2 ตารางแจกแจงวิกฤต “ตอง”

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ช่วงเวลา	การให้ความหมายและการประเมินสถานการณ์ (self image)	ปฏิกิริยา "ตอง"	มุมมองคนรอบข้าง (the other)
วัยเด็ก	ขาดความรักความอบอุ่นในครอบครัว	ออกมาใช้ชีวิตกับแฟนคนแรก	เด็กใจแตก หนีเที่ยว ไม่เชื่อฟัง ดิ้นรน ออกจากบ้าน
แฟนคนแรก	นิสัยดี ช่วยเหลือสาธารณประโยชน์	รัก ยอมทำตาม เชื่อฟัง ช่วยเหลือ	ถูกเอาเปรียบ ถูกหลอก
↕			
ขายตัว	อีโร่ ผู้ช่วยแก้ปัญหา	สมัครใจเอง	คาเอง , ย่าด้อย = เหยื่อ โง่ โคนแม่ผู้ หลอก
มีลูก	แม่ลูกคิด (ลูก คือ อุปสรรค)	ฝากเพื่อนเลี้ยง อย ไม่อิสระ	เพื่อนในองค์กร = ไม่รักลูก พยายามทำ แท้ง
พ่อของลูก (คาเอง)	พ่อของลูก (ไม่ใช่คนรัก) เขาถูกเป็น เงื่อนใจต่อรอง	เกลียด ไม่ชอบ หมุนในอวย ลูกโกน กำมือ	พี่นี่ , ย่าด้อย = ดี มีเงิน พึ่งพาได้
↕			
อยู่ในองค์กร	ลูก ที่ปิดกั้นอิสรภาพในชีวิตประจำวัน พึ่งพาแต่ไม่ไว้ใจ	ต่อต้าน สีหน้าแววดา ยอมทำตาม กฎเกณฑ์	พี่นี่ = ยังไม่เมททัวร์ ไม่ไว้วางใจใน ความเป็นแม่ ทิ้งลูกชั่วรี่

ภาพที่ 4.3 ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างภาพลักษณ์ของตนเอง (self) ภาพของบุคคลรอบข้าง (the other) และปฏิกิริยาที่แสดงออกของแม่ในภาวะวิกฤตแต่ละช่วงเวลาของตอง